

ΕΥΛΟΓΙΟΥ ΚΟΥΡΙΛΑ ΛΑΥΡΙΩΤΟΥ

ΚΡΙΤΙΚΗ ΕΚΚΛΗΣ. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ*

Ελεμολόγιον Λαύρας Β32 (=B)

Ἐπειδὴ οὐδεμίαν περιγραφὴν δὲ σεβ. ποιεῖται τοῦ πολυτίμου τούτου κώδικος, ἀλλ' οὕτε ἐν τῷ προνοίᾳ αὐτοῦ καὶ ἐπιστασίᾳ τετυπωμένῳ Καταλόγῳ ὑπάρχει τι πλέον τῆς ἀναγραφῆς: «Μ·μβρ. 19×14 αἰῶν. ιγ' φ. 312. Εἰρημολόγιον μετὰ σημαδοφώνων. Πλὴν τῶν γενικῶν εἰρημῶν περιέχει πλείστους ἀγνώστους τῶν μεγάλων τῆς ἐκκλησίας ποιηῶν», ἀναγκαζόμεθα, συντάμως νὰ περιγράψωμεν αὐτόν.

Ἐν πρώτοις δὲ καδιξ ἀλλὰ τοῦ ιγ' αἰώνος, ἀλλὰ τοῦ ια' μερχομένου, ὡς δεικνύει ἡ διατήρησις πολλῶν γραμμάτων τοῦ μεγαλογραμμάτου ωνθμοῦ καὶ τὸ ἀρχαιοπινὲς τῶν πνευμάτων σχῆμα, ὡς καὶ ἄλλα τεκμήρια, ἀπερ ἀμέσως προσπίπτουσι τῷ ἔξησκημένῳ δοφθαλμῷ¹. Οὐ κῶδιξ εἶναι ἀκέφαλος. ἀρχεται δὲ οὕτω:

Ὅτι θεὸς σαρμοῦται οὐ πάσχων τρωπῆν,
ὅτι αυτιμασίως ἔξεστη ἀκηκοὼς Ἀμβάκούμ (sic),
καὶ τὴν εἰς θεογνωσίαν ἔξι εἰδολοθαμανίας
κατανωήσας
τῶν πιστῶν σωτηρίαν ἐκραύγαζεν·
Κύριε, δόξα τῇ δυνάμει σου.

καὶ τελευτὴ εἰς τὸν «ἄλλον» εἰρημὸν τῆς θ' ὥδης, ἦχ πλάγ. δ'.

* Συνέχεια ἐκ σ. 69.

1. Ο συντάκτης τοῦ καταλόγου ἐμὸς συνάδελφος καὶ συνεργάτης τοῦ σεβ. δὲν είχε θέσει τὰς τῶν κωδίκων χρονολογίας, ἐπειτα κατ' ἐπιταγὴν αὐτοῦ ἐτέθησαν ἐσπευσμένως, διὰ τοῦτο καὶ διὰ τὴν περὶ τὴν παλαιογραφίαν ἀπειρίαν τοῦ γέροντος Σπυρ. Λαυριώτου λατροῦ πᾶσαι σχεδὸν τῶν μὴ χρονολογημένων κωδίκων εἰ τεθεῖσαι χρονολογίαι εἰσὶν εἰς ἄκρον ἐσφαλμέναι καὶ αὐθαίρετοι.

Ἡ πρώτη Εὔα
τῇ ἀφεύσει τῆς πλευρᾶς
πλασθήσα
τὴν φθορὰν διὰ βρώσεως εἰς ἥγαγεν (ὲλλιπής)¹.

Εἰς· τὴν ἑτέραν ὅψιν τοῦ τελευταίου φύλλου 312β εὑρίσκονται οἱ ἔξι τρεῖς εἰρμοὶ παραλειφθέντες ὑπὸ τοῦ ἐκδότου, οὓς καὶ ἀντιγράφομεν ἐνταῦθα ὑποσημειούμενοι τὰς γραφάς.

'Ωδὴ ε'.

Λάμψον ἐν ἐμοί, Χριστὲ ὁ Θεός μου,
τὸ φῶς σου τὸ ἀληθεινόν,
καὶ φώτισον
τὴν [ἀπηλπι]σμένην μου ψυχὴν
ποιεῖν σου τὰ προστάγματα,
ὅτι μόνος ὑπάρχεις φωτὸς χορηγός.

Εἶρμὸς ἄλλος φόδης ε'.

'Ωδὴ ζ'.

"Ηλιε² ἀδυτε,
οἱ συνεκλάμπων πατρὶ³
πρὸς σὲ τοὺς ὁρθοίζοντας
ὄμματι
εὐσπλάγχνῳ⁴ σου σῶτερο,
ὅρῶν⁴ βράβευσον

'Ἐκ νεότη[τός]οι μου.
ἐγὼ ἀσ[ώτως] ἐβ<ε>ιώσα
τὴν ψυχὴν μολύνας
σὺν τῷ σόματι, κύριε.
ἀλλὰ πρὸς σὲ ο[ατα]φεύγω ὡς Ἰωνᾶς
ἔνδον τοῦ θηρὸς κραυγάζων σοι

1. "Οι εἴκεπον στίχοι έκ τοῦδε τοῦ εἰρμοῦ ἀποδεικνύει ἔτερος παρεφερόμενος είρμοιογίφ, ὁ ἐν τῇ ὑπ' ἀριθ., 291 τῆς αὐτῆς φόδης ἔχων δέδε :

Ἡ πρώτη Εὔα
ἐκ πλευρᾶς 'Ἄδαμ τοῦ παλαιοῦ διεπλάττετο'
ἡ δευτέρα τὸν νέον ἀποτίκτει
ἢ ἀχράντων λαγόνων.
ἡ μὲν ἀσπόρως,
ἡ δὲ ἀφθόρως τὸν ποιητὴν τοῦ παντός.
διὸ προσκυνήσωμεν τὰ μεγαλεῖα αὐτῆς.

καὶ δὲν ἔκινήθη ἡ περιεργία εἰς τοῦτο τοῦ ἐκδότου, ἐφ' ὅσον ἔβλεπε τὸν ἀκρωτηριασμὸν τοῦ τροπαίου, καὶ ἐφ' ὅσον εἶχε τὸ προηγούμενον πλήρες.

2. Ἡλιε. 3. εὐσπλάγχνία. 4. ὅρῶν. 5. νεότετος.

εἰρηναίαν¹ ζωὴν²
ἐκ νυκτὸς τῶν παθῶν
παλάμη³ σου τῇ οραται⁴
πρὸς ἐπουράνιον
τρίβον κατεύθυνον.⁵
φῶς γάρ
καὶ εἴρηνη] ὑπάρχεις, φιλάνθρωπε.

³Ἐν τέλει: Γεγονότος ἔγραψε τῇ ἐκπλησίᾳ,
δὸς αὐτῷ⁶, Χειστέ, συγγνωμην⁷ τῶν πταισιμάτων.

*Πρηγμάτως λοιπὸν εἶναι ὁ τὸ ἀρχέτυπον, ὃς φαίνεται ἐκ τοῦ δι-
στίχου τούτου, γράψας κώδικα, ὅθεν τὸ ἀνορθόγραφον τοῦτο ἀντίγρα-
φον.*

Αἱ φύαι σημειοῦνται καὶ ἐπὶ τῆς φύας διὰ καλλιγραφικῶν σχημάτων, δύπως καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν «ἀκολουθιῶν», ώς λέγονται τὸ σύνολον τῶν 9 εἰδμῶν ἐνταῦθα.

Ἐν φ. 1β ἡ «ἀναστάσιμος ἀκολουθία Αἰδοέου Κελτης» φέρει ἀριθμὸν IA', ὁστε ἐν τοῖς διαρρεισιν ἐν ἀρχῇ φύλλοις οὐδῆποτε 9 ἀκολουθίαι καὶ αἱ φύδαι 1—3 τῆς 10ης. Κατὰ ταῦτα περιέχονται ἐν τῷδε τῷ κώδικι αἱ ἔξης ἀκολουθίαι.

φ. 13 [Εἴρησις τοῦ ποώτου ἦγου] Ι'-Μ'

φ. 34α Εἴρησι τοῦ δευτέρου ἡγου Α'—ΜΓ'

φ. 74α Εἴρουσιν Θεῷ τοῦ Γ' ἔγχου Α'-ΔΖ'

φ. 107β Εἴομοι σὺν Θεῷ τοῦ Α' ἵναν Α'—ΜΖ'.

φ. 156β Εἴσουσι σὺν Θεῷ τοῦ πλανήτου Α'—ΜΑ'

φ. 129α Εἰομοὶ σὺν Θεῷ ἦγ, πλαγ., β', Α'—ΝΓ'

φ. 140α Εἴομοι σὺν Θεῷ τοῦ βαρέως Α'—ΚΗ'

φ. 263α Εἰομοὶ σὺν Θεῷ τοῦ πλ. δ'. Α'—ΝΑ'.

ΕΣ ο Αγροτικής γεωργίας σημάνει την αύξηση της παραγωγής.

πάντα τούς θεούς προσεκτικά καὶ μόνον τούς θεούς προσεκτικά.

Πικήν των ανορυγόφαιων κατά τα ἄλλα δὲ κώδιξ εἶναι πολύτιμος· διότι ποῦ μὲν διὰ καστανόχρου, ποῦ δὲ ὑπερούθρου μελάνης γεγραμμένος ἔχει λαμπτὸν γραφὴν καὶ τὴν μεβράνην. ἐπὶ πλέον δὲ ἔχει καὶ τὸ μέλος σεσημασμένον ἀνωθεν τῶν λέξεων· ἐντεῦθεν καὶ ἐνιακοῦ πα-

τ. εἰρηνέαν.

2. Σωτήριος

3. παλάμει,

4. КОСТЕЛ.

5. Η απεύθυνση.

6. δ

5 Aus

γ, Τ, σ, γγύμην.

ραλείπονται οἱ τόνοι, ὁ δὲ ἀντιγραφεὺς συνάδελφος κ. Σπυρ. Λαυριώτης ἔξέλαβεν ἐν πολλοῖς τὰ σημαδόφωνα ὡς τόνους.

Ἐκ πάντων τούτων καταφαίνεται ἡ σπουδαιότης τοῦ Λαυρ. κώδικος, δστις σημειωτέον ὅτι πλὴν τῶν ἐν ἀρχῇ ἐκπεσουσῶν 9 ἀκολουθιῶν, κατὰ τὰ λοιπὰ περιέχει πάντας σχεδὸν τοὺς δημοσιευθέντας εἰρημούς ὡς ἔξῆς: *Λαυρ. Κῶδιξ*. Ἡχος α' 40, β' 43, γ' 37, δ' 47, πλ. α, 41, β' 53, βαρ. 28, δ' 54. *Εἴρημοι. Ἐκδετοί*. Ἡχος α' 45, β' 45, γ' 37' δ' 47, πλ. α' 42, β' 56, βαρ. 34, δ' 56, ἦτοι ἐλείπουσι μόνον 19 ἀκολουθιῶν συμπληρωθεῖσαι ἐκ τοῦ Παρισινοῦ κώδικος. διὰ τοῦτο θαυμάζει τις, διατὶ ὁ ἐκδότης ἐδημοσίευσεν ἐκ μόνου τοῦ Παρισ. κώδικος τρεῖς ἀκολουθίας 116, 117, 125 τοῦ γ' ἥχου καὶ 6 δλαζ τοῦ δ' ἥχου 133—4, 136, 142, 147, 150 ὑπαρχούσας καὶ ταύτας ἐν τῷ Λαυριωτικῷ (ἴσως ποικιλίας ἔνεκεν). Πλῆθος δὲ ἀκολουθιῶν τοῦ Λαυριωτικοῦ δὲν ὑπάρχει ἐν τῷ Παρισ. κώδικι, (ἢ μήπως δὲν ἐσημειώθησαν καὶ αὐταῖ). Λαμβάνομεν ἐκ τῆς λεπτομερείας ταύτης ἀφοροῦντα διακηρύξωμεν, δτι δειβ. *χάριν πολυτελείας ἀνέμειξε καὶ τὸν Παρισινὸν κώδικα ἵνα θαυμάσῃ ήμᾶς τοὺς ἐν τῇ Ἀνατολῇ ἐπαναλαμβάνων τὸ Coislin.* καὶ ἐπειδὴ τὸ πρᾶγμα εἶναι ἔξοφθαλμον, ἥθελησε νὰ δικαιολογηθῇ ὡδε: «διαφοραὶ γραφῶν, μεταξὺ τῶν δύο ἀνωτέρω κωδίκων εἶναι ἴκανα· τὰς τοιαύτας γραφὰς δὲν ἐσημάνωσα, ἵνα μὴ αὐξῆσω τὸν ὄγκον τοῦ βιβλίου· ἐπροτιμήθησαν αἱ γραφαὶ αἱ ἴδιαζουσαι τοῖς τὸ ὑφος ἐκάστου ποιητοῦ» (καὶ πῶς θὰ μᾶς πείσῃ περὶ τούτων;)¹ Τὸ τοιοῦτον λέγεται δικαιολογία ἐκ τῶν ὑστέρων. Ὁ σεβ. ἀντιτίθεται εἰς τοῦτο πρὸς πάντα τὸν ἐπιστημ. κόσμον καὶ θέλει νὰ φρονῇ δτι δὲν εἶναι τὸ πρῶτον ἡ κριτικὴ ἀποκατάστασις τοῦ κειμένου «οἱ πάντες φαντάζονται ίσως, γράφει, ὅτι ἡ τῶν λειτουργιῶν βιβλίων διόρθωσις ἔγκειται μόνον εἰς τὴν κριτικὴν τοῦ κειμένου ἐπεξεργασίαν καὶ τὴν ἔξωτερην αὐτοῦ παράστασιν καὶ ἀρμόζουσαν ἐμφάνισιν' ἀλλὰ τὸ πρᾶγμα δὲν ἔχει οὔτεως (ἀναφέρει τί μηνολόγιον)². Παρ' ὅλα ταῦτα

1. Πρόλ. Είρημοιογίου γ' σημ. 8 ἐπιθι τὰ περὶ τῆς δηλώσεως ταῦτα δχόλια τοῦ κ. *Ἐμμαν. Παντελάκη* ἐν βιβλιοκριτικῷ δημοσιευθείσῃ ἐν τῷ I' τόμ. *Ἐπετηρ(δος) τῆς Εταιρ. βιβλ.* σπουδῶν σ. 502.

2. Ρωμανὸς δι μελφδος Α', σ. 357 ὅτι δὲν οὔτεως ἔχει τὸ πρᾶγμα ἀπόδειξις ἡ ἀνάθεσις καὶ αὐθις εἰς τὸν π. *Ιατρὸν τῆς ἀντικαραβαθῆς τῶν κωδίκων* (αὐτ. 361 τὸ γουσὶ τὸ γουδοχέρι), δστις μετὰ τὸν θάνατον τοῦ μακ. γέροντος *Αρχαδίου Βατοτεθενεῦ* μέντι μοναδικὸς προνομιοῦχος εἰς τὸν σεβ. διὰ τὴν ἀντιγραφὴν καὶ ἀντιπαραβολὴν τῶν ἀγιορειτικῶν κωδίκων, διὸ καὶ

ἐπιλέγει ὁ σεβ. «εἰς τυνα μέρη ἐθεώρησα ἀναγκαίαν τὴν γραφὴν τοῦ κώδικος καὶ ἐσημείωσα ταύτην ὑπὸ τὸ κείμενον¹ *gratia!* αἱ τοιαῦται ὑποσημειώσεις εἰσὶν 7 τὸν ἀριθμὸν αἱ ἔξης:

A'. Απόβλητοι διορθώσεις τοῦ ἐκδότου.

α'). 41, 19 *ἀρρενοπᾶς* (γρ. ἀρρενωπῶς) ἥδεν (γρ. ἥδεν) Ἡσαΐας τὴν σὴν εἰρήνην... δώρησαι βιῶν.. τοῖς ἐκ νυκτὸς ὁρθίζουσι .. καὶ ἀνυμνοῦσί σε Χριστέ—ώς τῆς εἰρήνης χορηγός—τὴν ζωὴν ἡμῶν εἰρήνευσον... ὁ Β ἔχει φ. 28β: ἀεροπῆς εἰδεν ‘Ἡσαΐας. . σὺν αὐτῷ ὑμνούμενος, Χριστέ. νομίζω ὅτι τὸ *ἀρρενοπᾶς* δὲν προσιδιάζει, μᾶλλον ἀριτρεπῶς ἢ τοιοῦτόν τι. τὸ δὲ ὑμνούμενος δύναται νὰ διατηρηθῇ, διότι ἀνήκει εἰς τὸ β' κῶλον τῆς περιόδου, ἢ τὸ πολὺ νὰ διορθωθῇ εἰς: σὺν αὐτῷ ὑμνοῦμεν οὕτων.

β'). 155,65 *γηγενῶν* ἔξι ὁσφύος—*τριαδικὴ συμφωνίᾳ* ἐνούμενοι παῖδες Θεοῦ. μετὰ τὴν τοιαύτην διόρθωσιν μᾶλλον κατεστράφῃ ἡ ἔννοια. ὁ Β 131α ἔχει: *τριαδικῆς συμφωνίας*, ὅπερ κάλλιστα δύναται νὰ μείνῃ καὶ νὰ διορθ. τὸ γηγενῶν εἰς γηγενεῖς, ἢ δὲ γεν. ὑποκ. εἰς τὸ ἔξι ὁσφύος.

156, 14 *εἰσδεδεγμένῳ*, καὶ οὐχὶ εἰσδεγμένῳ.

γ'). 166,27... *πνευματικῶς* ἐισητάξουσι—τὸν μετ' αὐτῶν ἐν φλογιζούσῃ καμίνῳ—[δοξάζοντες θεώμενοι]—κάλλους τοῦ θεϊκοῦ—καὶ ἀναμέλπουσι πίστει—πάντα τὰ ιτιστά... ὁ Β 152β ἔχει: ἀνέμελπον πίστει καὶ ἐπειδὴ ἡ φύὴ ἀναφέρεται εἰς τὸ παρελθὸν δέον νὰ διατηρηθῇ ὁ κρόνος καὶ ἡ διόρθωσις νὰ περιστραφῇ εἰ τὸ τὸν μετ' αὐτῶν. ἵσ. μέτοχοι κάλλους τοῦ θεϊκοῦ... ἀνέμελπον. ὕστε νὰ παρέλκῃ πᾶσα συμπλήρωσις.

δ'). 174, 17... ἡ τοῦ Θεοῦ μέλψωμεν εὐφραίνου πόλις—δόξα προλαμπής· καὶ γὰρ ἐν σοὶ ἦν. Σημ. ἐν κώδ. δόξα προσλάμπει. ὁ σεβ. ἐδημιούργησε μίαν νεολογίαν ἀτυχῆ διὰ νὰ διαστρεβλώσῃ τὸ κείμενον τοῦ κώδικος, ὅπερ ἔχει ἀριστα καὶ οὐδόλως νοσεῖ· ὁ δὲ ἔδει

διαρκῶς ἐνισχύει αὐτὸν ἀποστέλλων ὡς ἐπανθλα ἐπιδόματα τῆς Γαλλικῆς Κυβερνήσεως (βλ. ἄγιορ. Περιοδικὸν τεῦχ. 1934) καὶ μετάλλια τῆς Γαλλ. Ἀκαδημείας (βλ. Τὸ μαροδὸν ἀλασας).

1. Πρόλ. Εἰρημολ. γ' σημ. 8.

νὰ προσέξῃ, ὅτι δὲ στῖχος ἀμετρος καὶ ἐλλιπῆς κατὰ δύο συλλαβάς, δὲν παρετίθησε· ἵσως ἐξέπεσε τὸ Σιών.

ε'). 286, 4 δ συντριβων πολέμους—ἐν ψηλῷ βραχίονι. Οἱ κώδ. ἔχουσι: τῇ κραταιῷ δυνάμει Χριστός. ὅμεν θαυμάζει τις πρὸς τὴν προντίμησεν ὁ σεβ. τὴν τῶν ἐντύπων γραφὴν (τὸ Χριστὸς μᾶλιστα ἐνδείκνυται ἐνταῦθα· διότι εἶναι ὁ εἰρημὸς τῆς Πεντηκοστῆς, καὶ εἶναι τὸ ὑποκ. τῆς προτάσεως).

Γ'). 286, 43. Ναυτιῶν τῷ σάλῳ—τῶν βιωτικῶν μελημάτων—συμλπόις ποντούμενος ἀμάρτιας—καὶ ψυχοφθόρῳ θηρὶ προσριπτούμενος, ὃς δὲ Ἰωνᾶς, Χριστὲ βοῶ σοι—ἐν θανατηφόρου μὲ βυθοῦ ἀνάγαγε.

Οὗτος ἔχουσι τὰ ἔντυπα, καὶ οὕτως ἐξέδοτο καὶ ὁ σεβ. ἀρκεσθεὶς εἰς τὴν ὑποσημείωσιν: «οἱ κώδ. ναυτιῶντα σάλῳ . . . ποντούμενον . . . προσριπτούμενον», καὶ διμως κάλλιστα ἔχουσιν οἱ κώδικες· διότι τὸ κύριον φῆμα δὲν εἶναι τὸ βοῶ, ἀλλὰ τὸ ἀνάγαγε. διορθωτέον μόνον τὸ βιωτικῶν εἰς βιωτικῶν.

ζ') 363, 20 Ἰδοσαν πάντα τὰ πέρατα τῆς γῆς—τὸ σωτῆριόν σου—ἐν παρθένου προῆλθες—τὸν πεσόντα προσλαβὼν—καὶ βοῶμέν σοι Λόγε . . .

Ο σεβ. σημειεῖται: «ὅ κῶδ. προελθὼν καὶ τὸν πεσόντα προσλαβών», καὶ διμως ὁ κῶδιξ, καὶ εἶναι ὁ Β., ἔχει καλῶς προελθόν—προσλαβόν, καὶ ὁ μὲν ἀντιγραφεὺς τοῦ ἔβγαλε τὸ ἔνα μάτι, ὁ δὲ ἐκδότης τὰ δύο! ἀναφέρονται δὲ (κατ' οὐδ. γένος) αἱ μετοχαὶ εἰς τὸ σωτήριον. (πρβλ. «Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα ὅτι εἶδον οἱ ὀφθαλμοὶ τὸ σωτῆριόν σου, λέγει ὁ Θεοδόχος Συμεὼν ἀγκαλιζόμενος τὸν Χριστόν, τὸν σωτῆρα τοῦ κόσμου»).

Αὗται καὶ τοιαῦται εἰσιν ὅλαι αἱ διορθώσεις, περὶ ὧν διμιλεῖ ἀνωτέρω ὁ σεβ.¹, ὃς διαφθορὰν καὶ διαστρέβλωσιν μᾶλλον τοῦ κειμένου δύναται ν' ἀποκαλέσῃ τις κατὰ δίκαιον λόγον. καὶ οὕτως ἔχοντων τῶν πραγμάτων καλῶς ἐπράξε μὴ ἐπεκτείνας πέραν τοῦ ἀριθμοῦ 7 τὰς αἵτοι διορθώσεις· διότι τότε θὰ εἴχομεν τερμότερα λέξεων καὶ ἀληθῆ κυκεῶνα, ὡς βλέπει τις, εἰς δὲ ἐκδόσεις ἀπεπειράθη νὰ διορθώσῃ τὸ κείμενον. Τοιαύτας ἀποβλήτους παραχαράξεις τοῦ ὑγιῶς ἔχοντος κειμένου ἐτόλμησε νὰ διαπράξῃ καὶ ἐνταῦθα, ὅπου διὰ τὸ μὴ

1. Περὶ τινῶν ἀλλων βλέπε· ἐν τέλει τοῦ ἀκολούθου κεφαλαίου.

έμβαθύνειν δὲν ἡδυνήθη νὰ κατανοήσῃ τοῦτο, καὶ ἀς θέλομεν ἀπαριθμῆσει κατωτέρῳ. ἐνταῦθα ἀναφέρομεν ὅτι ἐν 81, 15 τὰς ἀσυνδέτους μετοχὰς καλῶς υὕτως ἔχούσας, συνέδεσε διὰ τοῦ *καὶ* ὡς καὶ ἐν 87, 58. ἀλλαχοῦ δὲ συνδέει διὰ τοῦ *καὶ* πρὸς ὅῆμα μετοχὴν 175,4 *πληξας...* *καὶ διέσωσεν.* Δὲν γνωρίζει βεβαίως ὁ ἀναγνώστης τὴν κατάστασιν τῶν κωδίκων, ἐξ ὃν ἀντιγράφει, διὰ νὰ κρίνῃ καὶ νὰ ἀποδῷ δικαίως τὴν εὐθύνην, καὶ περὶ μὲν τοῦ Λαυριωτικοῦ εἶδεν ἀνωτέρω, ὅτι ἀπὸ δρομογραφικῆς ἀπόψεως δὲν εἶναι ἀμεμπτος, περὶ δὲ τοῦ Coislin 220 (=A) οὐδὲν λέγει ὁ σεβ. εἰκάζω δῆμος ἔτι εἶναι πάντως ἀνώτερος ἐκ τῶν ἐν ἀρχῇ καὶ τινων ἀλλων εἰδομῶν ἐκ μόνον αὐτοῦ δημοσιευθέντων. δῆμος πότ' ἀν τῇ ἐν τούτοις οὐδόλως ὁ ἐκδότης ἐκ τούτων ἥθελησε νὰ ὠφεληθῇ. καὶ καταλήγει τις εἰς τὸ συμπέρασμα ὅτι δ *Παρισινὸς καθδιξ μόνον* διὰ τὴν συμπλήρωσιν τῶν ἀλλεπόντων ἐκ τοῦ *Λαυριωτικοῦ εἰδομοῦ ἔχει σύμμενος*, καὶ οὐδὲν πλέον, ἔστω καὶ ἀν ἐπὶ κεφαλῆς ἑκάστης ἀκολουθίας σημειοῦνται ἀμφότεροι. τοῦτο εἶναι σωστὸς διαβουκολισμὸς καὶ φενάκη.

B'. "Οι οὐδεμία τῶν κωδίκων ἀντιβολὴ ἐγένετο ἀποδεικνύουσι τὰ ἑξῆς παραδείγματα ἐπὶ εἰδομῶν, ἐφ' ᾧν ἐπισημειοῦνται ἀμφότεροι οἱ κώδικες.

10,4 *ἄσμα μελφδὸν ἄσωμεν τῷ δεσπότῃ. B 21a μελφδῶ¹.*

33 *Θύσω σοι, σῶτερ, ἐβόα, θυσίαν οἰνέσεως.*

"Ο στίχος ἱαμβικὸς ὑπέρομετρος κατὰ συλλαβήν. δ B 22a ἔχει βοᾷ, κανονικῶς καὶ κατ' ἔννοιαν.

10,42 *εὐλογεῖτε, λέγοντα, πάντα τὰ ἔργα.*

B 11a *μέλπουσα, δρομετρον.* οὗτω καὶ 96,23 ἀντὶ τοῦ *ἔψαλλον*, δ B *ἔμελπον*, 44 ὑπερψυφοῦντα δ B *ὑπερψυφοῦτε* (δρομετρον).

35,17 *χαίροις φλογὸς ἀύλουν ἀφλογεστέρα.*

B 22b *ἀφλεγεστέρα* (ἐκ τοῦ ἀφλεγῆς).

42,3 *γένος Ἰσραηλιτῶν δυσάμενος.*

B 29b *Ἰσραηλιτικόν*, καὶ ἀποτελεῖται οὕτως ὁ στίχ. 12σύλλαβος, δπως καὶ δ ἀκόλουθος.

56,22 *μετὰ χαρᾶς ἐνραύγαζεν* (δ 'Αββακούμ).

B 60b *ἔξεστηνώς, ὅπερ καὶ γραφικὸν καὶ κατ'* ἔννοιαν προτιμώτερον.

65,5 *δυνατῶς συντρίψαντι πολέμους—Φαραὼ τοῦ τυράννου.* B 65 *Φαραὼ τὸν τύραννον.*

1. Τὸν ἱαμβικὸν τοῦτον κανόνα ἔχει καὶ ὁ Λαυρ. B 21a-β, καὶ οὐκ οἰδα διατὶ δὲν σημειοῦται ἐν τῇ ἔκδόσει.

113,48 σὺν τοῦ τετάρτου μορφῆ. Β 77α σὺν τῇ τοῦ τ.μ.

121,18 ἔξηλθες εἰς σωτηρίαν λαοῦ σου—τοῦ σῶσαι τοὺς χρι-
στούς σου καὶ 130,21. 131,15 κ.ά.

Β 91β, 106α χρηστοὺς (πρό. Ψαλμ. 111,5 χρηστὸς ἀνήρ. Σημειω-
τέον διτοιούσιον πάντας αὐτοῖς πρό. Π. Διαθ. ἐν Ἀββ. 2,8 ἔχουσι: σῶσαι τὸν
Χριστόν σου, ὃς καὶ ἀλλαχοῦ ἀεὶ καθ' ἑνικὸν καὶ μόνον ἐν Μαλαχ.
1,10 εἰς πληθ. περὶ τῶν ἰερέων, οἵτινες ὡς γνωστὸν ἔχοισαν).

123,1 πολεμίους κραταίοντες—Κύριος συνέτριψεν.

Β 93α πολέμους. πρόβλ. ἀνωτ. συντρίψαντι πολέμους καὶ Ἐξοδ.
15,3 συντρίβων πολέμους. συνάδει δὲ καὶ πρὸς τὰ μέτρα. πρόβλ. τοὺς
λοιποὺς εἷλμούς: τέρατα φρικτά, ὁμοία τυραννικόν.

125,40 ὥσπερ πρὸν ἐπέπωτο ἀνέθορεν.

Β 95β ἐπέποτο.

139,48 αἰχμαλώτους ἐν φλογὶ παῖδες δροσίζεις.

δ νευρῶν αἰχμαλώτων σκυλεύσας ἄδην (σόλουκον).

Β 112β ὡς νευρὸς ἑκούσιος σκυλεύεις ἄδην. πρόβλ. τοῦ ἴδιου ποι-
ητοῦ Στεφάνου τοῦ Σιναΐτου τὸν ἴδιον στίχον καὶ ἐν 163,41 (Β 151α).

144,41 ὡς ἀν μὴ Θεοῖς βεβήλοις λατρεύσητε πᾶσιν—ἄλλ’ ἡ
τῷ ζῶντι Θεῷ.

Β 114β λατρεύσωσι (ὡς ἐπανειλημμένως ἔξεδόθη δ εἶλμός).

149,16 μὴ καυχάσθω δ καυχώμενος—ἄλλ’ ἡ ἐν τούτῳ· ἐν τῷ
συνεῖναι—διτοιούσιν ἀγιος ιτελ.

Β 123α ἐν τῷ συν(ε)ιέναι, ὃς ἔχει καὶ ἡ φράση τῆς Ἀννης Α Βασ.
2 (κατ' ἐνεστ. Δωρ.). συγνείν καὶ γινώσκειν.

151,14 ὡς χλοηρὸν (γρ. χλοερὸν) πεδίον τὴν ἀβατον πεποίημεν.

Β 128α ὡς χλοηφόρον παιδίον (γρ. πεδίον), διθεν κατὰ κακὴν
ἀνάγνωσιν τὸ χλοηρόν.

154,46 (πρὸς σὲ δοχθρίζω) τῆς ψυχῆς μου τὴν ἀχλὺν καταλάμψαι.

Β 148β κατευνᾶσαι, διπερ μᾶλλον ἀριδᾶς· διότι ἀνωτ. λέγει νυκτο-
μαχῶν τῶν παθῶν τῇ ίλιū.

155,59 ναμάτων θείων ἀρυσάμενοι παῖδες.

πνεύματος δρόσον ἐπιχέας δ Λόγος.

τοῦ ἀράτου πατρὸς μυστικῶς ἔξικνεῖτο.

Β 132α νάματα θεῖα. ἡ μετ. ἀρυσάμενοι ἀπόλυτος, διπερ προδίδει
τὴν νοθείαν. ἡ γραφὴ νάματα θεία δεικνύει, διτοιούσιον πρότιον
αινάτη μετοχή· τὸ περιβαλλόμενα παῖδας (νάματα δηλ. πρόβλ.
ὅειθρα περιβάλλεται Τορδάνεια, Ιδιόμελον 1 Θεοφανείων καὶ Τορ-

δάνου π. τὸ γῆμα, φόδη α', τροπ. 3. τὸ δὲ ἐπιχέας δρόσον ὡς ἔπεξή· γησις. Ὁ εἶδος νοσεῖ καὶ ὡς πρὸς τὸ μέτρον, προερχόμενος ὡς ἔμφατινεται ἐξ ἴαμβικοῦ κανόνος.

Ταῦτα καὶ μόνα ἀρκοῦσι νὰ ἀποδεῖξωσιν, ὡς νομίζομεν, τὸν ἵσχυρισμὸν ἡμῶν, διτὶ δὲν ἀντεβλήθησαν οἱ καθόδικες, οὕτε ἐδόθη τις προσοχὴ εἰς τὰς διαφορὰς γραφάς, καὶ νὰ διαψεύσωμεν τὸν ἐκδότην διατεινόμενον διτὶ «ἐπροτιμήθησαν αἱ γραφαὶ αἱ ἴδιαζουσαι εἰς τὸ ὑφος ἐκάστου ποιητοῦ». *Ἐχομεν λοιπὸν ἔκδοσιν οὐχὶ κριτικήν, ἀλλ' ἀπλῆν ἀντιγραφὴν ἐκ μεμονωμένων καθίκων.* καὶ ἐὰν ἄλλοις ἐδῶ περιωρίζετο τὸ κακὸν καλῶς, θὰ ἐλέγομεν, διτὶ ἔχομεν μίαν νέαν ἔκδοσιν τοῦ Εἰρημολογίου δμοίαν πρὸς τὰς προγενεστέρας, ὃν 11 ἀπαριθμεῖ δὲ ἐκδότης (Προλ. δ'. εἶναι δμως πλείονες). Δυστυχῶς ἔχομεν καὶ συνέχειαν τοῦ κακοῦ· διότι α' δὲν ἀντεγράφῃ πιστῶς δ *Λαυριώτικὸς ηῶδιξ* (ὅθεν σχεδὸν τὸ πᾶν προέρχεται), δοσάκις δὲ ἐπεχείρησεν δ σεβ. διόρθωσιν ἀπέτυχεν οἰκτρότατα, καὶ β' ἀφένθησαν αἱ αῆρες τοῦ καθδικος κατὰ τὸ πλεῖστον ἀδιόρθωτοι· ἀν δὲ εἰς τὰ δύο ταῦτα προσθῶμεν καὶ τὰς λοιπὰς πολυειδεῖς ἐλλείψιες τῆς νέας ἐκδόσεως δίδομεν πάντα δίκαιον εἰς τὸν κ. *Παντελάκηην* ἀποφηνάμενον, «διτὶ καὶ ἀπὸ φιλολογικῆς ἀπόψεως αὕτη εἴνε ύποδεεστέρα τῶν προηγουμένων, διότι πολλῶν ἀσμάτων τὸ περιεχόμενον εἶναι δλῶς ἀσαφὲς καὶ ἀκατάληπτον» (ἔνθ' ἀνωτ. σ. 497).

I'. Καναὶ ἀναγνώσεις καὶ ἀτυχεῖς διορθώσεις.

Ο Λαυρ. καῶδιξ, ὡς εἴπομεν, ἔχει καλλιγραφίαν καὶ σύνδεσιαν σχεδὸν ἐπιτέμησιν τῶν λέξεων ἢ βραχυγραφίαν πλὴν τῶν ἐν ταῖς ἐπιγραφαῖς, αἵτινες ὡς συνήθεις συντομεύονται. Ἐν τούτοις οὐδόλως ἀντεγράφῃ πιστῶς. ἔνθα δὲ δ σεβ. ἐπεχείρησε διόρθωσιν ἀπέτυχεν οἰκτρῶς, ὡς εἴδομεν, καὶ ἐν ταῖς προσημειώθεισιν. ὑπάρχουσιν δμως πλεῖσται τοιαῦται κακαὶ ἀναγνώσεις, ἐξ ὃν ἐνταῦθα ἀναγράφομεν τὰς σπουδαιοτέρας· διότι δέον νὰ δηλώσωμεν διτὶ οὐχὶ δλόκηλησον τὸν καῶδικα διήλθομεν, ἀλλὰ μέρη τινὰ, καὶ ταῦτα οὐχὶ κατὰ συνέχειαν· ἐὰν ἥθελομεν ποιήσει δλοκλήσουν τὴν ἀναθεώρησιν ἔπρεπε νέαν ἔκδοσιν αὐτοῦ νὰ παρασκευάσωμεν.

13,27 ὡς πέλων φυγὰς (Ιωνᾶς) — ἀτερ τοῦ σοῦ προστάγματος· Β 1α σῶτερ, ἀντὶ ἀτερ. το ἀτερ ἀπαντᾶται μὲν παρὰ τοῖς ἀρχαῖοις ποιηταῖς καὶ πεζοῖς μεταγενεστέροις, ἀλλ' οὐδεμίαν θέσιν ἔχει ἐνταῦθα· ἦ γεν. ἀναφέρεται εἰς τὸ φυγὰς = ἀποστολεύς.

33,60 μαγγανίαν (γρ. μαγγανέιαν) τοῦ παναθλίου ἔχθροῦ διέλυσας.

Β 16β (εἰς τὸ Α οὐ κεῖται) πανωλ[ε]ίου (πρόβλ. πανώλεια, πανωλεθρία, ἀντὶ πανώλης) ἡ λ. ἀθησαύριστος). Ἐν τούτοις ἀλλ. ἔχει τὴν λέξιν δὲ ἐκδότης π.χ. ἐν 77,9 πρὸς ἀριθμούς δυνάμεις πανωλίου καὶ 278,25 πανώλης ἔχθρός.

77,14, φδ. δ'.

"Ἐπέβητς, Χριστέ, ἐν νεφέλῃ φωτεινῇ (γρ. ἐν φωτεινῇ νεφέλῃ).
νέος Ἀδάμ κρηματίσας παράδοξος (γρ. παραδόξως)
ἔμβρυον εὐπρόσιτον οὐρανῷ φύτλην (γρ. οὐρανοῦ φ.)
ἕντελφ τοῦ σταυροῦ ἔξακεύμενον· νόσων
ἀδει Ἀββακοῦμ ἀναιρέτης ὑπῆρχε (γρ. ἄδει—ὑπῆρχας).

Ὥς παρατηρεῖ τις οὐδὲ εἶς στύχος ἀδιαλόβητος· στῆξιν δ' οὐδεμίαν ἔχει, πλὴν τῆς ἀνω στιγμῆς, ἣντις ὅντως ἐνταῦθα ἀρμόζει. ἀλλ' ἡ μεγάλη λόρβη ὑπάρχει εἰς τὴν λ. ἔξακεύμενον. δι μοναδικὸς κῶδ. Β ἔχει ἔξακέθμενον, ἐπομένως δὲ σεβ. διωρθώσατο, ἐνθυμηθεὶς τὸ τῆς ε' φύλῆς τοῦ ἱαμβικοῦ ἐπίσης κανόνος τῶν Θεοφανείων ἔξακεύμενον νόσον, ἀλλ' ἔτερον ἐκάτερον. ἡ λ. εἶναι εἰς ἄκρον ποιητική, ἦν δὲν ἥδυνατο δι ποιητῆς τοῦ παρόντος κανόνος Δαμιανὸς μοναχὸς νὰ μεταχειρισθῇ ἔξι λόγου πρὸς τὸν Δαμασκηνόν¹. ἔγραψε δὲ καὶ δι Λυκόδροψ 1180 θύσμοις ἔξακεύμενοι τὴν θεάν. παρά πεζοῖς συνηρημένως: τὰ ἱμάτια ἔξακούμενοι Πλατ. Νομ. 88δ (ἔμβρυλώνω, ὅθεν καὶ ἀκεστρίς, δὲ ἵατρος ἀκέστωρ). ἀλλὰ δὲν πρόκειται περὶ θεραπείας τῶν νόσων ἐνταῦθα (διὸ καὶ χωρίζεται τὸ νόσων ὡς ἀναφερόμενον εἰς τὸ ἀναιρέτης), ἀλλὰ περὶ ἔμβρυου, φύτλης τοῦ οὐρανοῦ, προστηλωμένου εἰς τὸν σταυρὸν ἦτοι περὶ σύντοῦ τοῦ Χριστοῦ². ὅθεν δὲν κατοικεῖ διέσωσεν, ἀλλ' ἀπάραγγώριστον, τὴν λέξιν ἔξακέθμενον (κεύθω κρύπτω, πρόβλ. τὸ μὴ κεῦθε νόον). τὸν δορθὸν τύπον παρέχει ἡμῖν ἐν τῷ ἱαμβικῷ τῶν Θεοφανείων, φύλῃ ζ', δὲ αὐτὸς Δαμασκηνός: σύντην κάκιστον προσκεκευθμένον² (=κεκρυμμένον). ἐν προκειμένῳ ἀρμόζει τὸ ἔγκεινθμένον, ἦτοι προστηλωμένον ὡς ἔμβόλιον.

77, 21 ναΐοντα ὑπὲρ φύσιν δὲ Χριστὸς δὲ Θεός.

Πρόκειται περὶ τοῦ αὐτοῦ κανόνος ἐκ μόνου τοῦ Λαυρ. Β γνωστοῦ, ὅστις ἔχει κάλλιστα: νέμον τὰ ὑπὲρ φύσιν (γρ. νέμων), πρόβλ. Καν. τε' Αὐγ. ζ' φδ. νέμει σοι τὰ ὑπὲρ φύσιν ἄναξ δὲ πάντων Θεός. κε' Ιαν.

1. Οὗτος ἔχει πλεῖστα ποιητικὰ π.χ. καβαλλών, σαύρει, ἀμφιάσσει κττ. ἐνῷ οἱ λοιποὶ καὶ τὰ ἱαμβικὰ ποιήματα γράφουσι διὰ λέξεων τοῦ πεζοῦ λόγου.

2. Ἡ λ. ἀθησαύριστος, δπως καὶ αἱ πλείστες τῆς ἐκκλησ. ποιήσεως.

φδ. θ'. νέμει σοι ζωὴν ἀκήρατον ἡ ἀρχικὴ Τοιάς. ὁ σεβ. ἐνεθυμηθη τὸ «ταίων Ἰωνᾶς ἐν μυχοῖς θαλαττίοις» (ζ' φδ. Χριστογ.), καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐκ τοῦ βάθους εἰς τὰ ὑπὲρ φύσιν! φιληθεῖ τῷ ναίειν, ώς φαίνεται, διὸ καὶ ἐν 175,24 *ναιετώ* κόσμος πρὸς τὸν ζωὴν—ἀνακαινίζομενος κτλ. ἔνθ' οὐδένα νοῦν ἔχει, καὶ γραπτέον **χαιρέτω**.

124,59 **ἀποβάλλαι τὴν μορφὴν** (ἀνήκουστον).

Β 95 **ἀποβάλλαι** καὶ ἡ ὄριστ. ἐν 244,20 ἔβαλες, ὅ διορθ. ώς ἔχει ὁ Β 206a, ἔβαλας (βλ. Pitra Anal. sacr. I, 328,1,6). καὶ ὁ α' ἀριθ. οὗτος ἀντικαθίστησι τὸν β' ἀπὸ τῶν Ἀλεξ. χρόνων ἥδη· διὸ τὸ ἀπαρεμφ. ἀποβάλλαι, ἀντὶ ἀποβαλεῖν. ὁ ἐκδ. ἐξώθησεν αὐτὸν πρὸς τὸν ἐνεστῶτα διπλασιάσας τὸ λ.

219,16 **τεθηγμένον ταῖς γλωσσαλγίαις δπλον.**

ὅ μοναδ. κῶδ. Β 186β ἔχει τὸ δρόθόν: **τεθηγμένον.** πρβλ. καὶ τὴν γνωστὴν τῶν Χριστούγεννων καταβασίαν: ὕμνους ὑφαίνειν συντόνως τεθηγμένους ἐνταῦθα ὁ ποιητὴς ἐμμῆθη τὸν **Σοφοκλέα** Α. 584 γλωσσα τεθηγμένη (ώς μάχαιρα). πρὸς τὶ λοιπὸν ἡ διόρθωσις;

223,1 **ἐσθλῶς διαδράσωμεν Ισραὴλ νέος** (ἀκατανόητον).

Β 190β (μόνος) **ἐσθμωφ** (γρ. ίσθμῳ). καὶ ἔχει ἀριστα· διότι πρόκειται περὶ διαβάσεως τῆς Ἐρυθρᾶς θαλάσσης, ἥτις διὰ τῆς μεγαλειώδους θαυματουργίας χερσωθεῖσα ἀπετέλεσεν ίσθμόν.

17 **δμνεῖν** ἐν δρθροις παννύχοις πρὸς εὐητίαις (sic).

κακὴ ἀνάγνωσις ἀντὶ προσεδρείαις, ώς λέγεται ἡ προσευχή.

258,25 **βάθος θεουργόν,** Χριστέ, τῆς σῆς ἐγέρσεως.

ὅ μοναδ. κῶδ. Β 216α ἔχει τὸ δρόθόν **θεουργῶν.**

258,24 (λέων ἐκφέρει) **λαοῖς ὑπεμφαίνοντα σῆς τριημέρου.**

γρ. λαοῖς **ὑπεμφαίνων τὰ τῆς σῆς τρ.**

258,28, ὠδ. ζ'. **Τοὺς παῖδας ἐδρόσιζε πῦρ** ἐξ ἀνθράκων—**ἐκτὸς ψεκάζων τῆς καμίνου τῶν δρῶν**—**ροιζοφλόγουν δὲ τοὺς πέρικα καταφλέγον**—**πετέθει βοῶν τύραννον** εὐλογητὸς εῖ (στιξις οὐδεμία).

Β 216α (μόνος) **ροιζοφλογὸς** (δνομ. ροιζοφλόξ=ἡ δρμητικὴ φλόξ, ἡ λ. ἀθησαύριστος). ὁ νοῦς: τὸ πῦρ ἐκτὸς τῶν δρῶν τῆς (καπιμένης) καμίνου ψεκάζον ἐδρόσιζε τοὺς παῖδας, καταφλέγον ἄμα τοὺς πέρικις τῆς ῥιζοφλογός. οὕτω διώρθ. τὸ κείμενον διὰ τοῦ ἀνυπάρκτου τύπου, ροιζοφλόγος δ σεβ. περιδῶν τὸν δρόθόν τύπον τοῦ κάθικος.

Κῶδ. Β 231α, ὠδὴ α'. **Ἔχος πλ. β'.** Εἰδομολ. 272 Σιναϊτική, ὠδὴ α'.

"Απλετον διαίνικτον

"Απλετον διενίσσετο ἐν συσσεισμῷ

ἐν συσισμῷ σκίπτοῦχος αἰγυπτίων

σκηπτοῦχος Αἰγυπτίων

φλογμό θυμούμενος
τῷ ἐκλεκτῷ Ἰσραὴλ
ἀποπειρα δι' ἔδρα
τῷ τῆς ἀνεικάστου φύσεως
Θεοῦ ποντοθεῖς
ἐν ἐρυθρᾷ κραταιᾶ.

Σημείωσις τοῦ ἐκδότου: «Ἐν τῷ κώδικι φέρεται παρεφθαρμένος καὶ ἀκατανόητος ὁ εἰρημὸς οὗτος ἔχων οὕτω: «Ἄπλετον διαίνυκτον... ἀποπειρα διέδρα τῷ τῆς ἀνεικάστου...» ἀποκατέσιησα τοῦτον ὡς ἀνωκατ' ἐμὴν κρίσιν μὴ συναντήσας εἰς ἄλλους κώδικας τὸν εἰρημὸν πρὸς παραβολὴν καὶ διόρθωσιν».

Όντως, ὡς βλέπει πᾶς τις εἰς τὸ μέρος τοῦτο ὃ κῶδιξ νοσεῖ, ἀλλ' οὐχὶ καὶ ἀνιάτως ὡς παρέστησε τὸ πρᾶγμα δ σεβ., μᾶλλον δὲ ἀνιάτως ἔχει μετὰ τὴν οὕτω ἀδιόρθωτον διόρθωσιν. Ἐνταῦθα γίνεται ἀναπαράστασις τῆς ἐν Ἐξόδῳ 14,19 ε. τρομερᾶς σκηνῆς τῆς ἀποδάσεως τῶν Ἐβραίων ἐκ τῆς γῆς τοῦ Φαραὼ καὶ τῆς κατὰ πόδας διώξεως αὐτῶν. Πρὸιν ἡ ἐπιχειρήσωμεν τὴν διόρθωσιν ἐφιστῶμεν τὴν προσοχὴν τοῦ ἀναγνώστου εἰς τὴν δυσμικὴν διαίρεσιν πῶς ἔχει ἐν τῷ κώδικι καὶ πῶς παρεμορφώθη ὑπὸ τοῦ ἐκδότου: Διορθωτέον οὖν οὕτω:

Ἄπλευστον¹ διὰ νυκτὸς²
ἐν συσσεισμῷ σκηντοῦζος Αἰγυπτίων,
φλογμῷ θυμούμενος
τῷ ἐκλεκτῷ Ἰσραὴλ
ἀποπείρᾳ³ διέδρα⁴,
τῇ τῆς ἀνεικάστου φύσεως
Θεοῦ ποντοθεῖς

ἐν Ἐρυθρᾷ [χειρὶ] κραταιᾶ.

Η τελέυταία φράσις συνηθεστάτη: 26, 5 τῇ κραταιᾷ χειρί. ὡς καὶ 6, 3, 6, 5, 168, 5, 335, 4 κ.ἄ. εἶναι ἀξιοσημείωτος ὁ εἰρημὸς οὗτος, διότι οὐχὶ δύναται πάντες οἱ λοιποὶ τῆς α' φύδης ἀναφέρεται εἰς τὸ 15 κεφ. Γεν. ἀλλ' εἰς τὸ 1, 4, 19 ἐ.

1. Τὸ ἄπλευστον, μέρος τῆς θαλάσσης μηδόλως πλευσθὲν (Ξεν. Κυρ. Παιδ. 6, 1, 16).

2. Τοὺς μὲν Ἐβραίους ἐφώτιζε νεφέλη φωτεινή, ἥτις ἐξηφανίσθη μετὰ τὴν διέλευσιν, ωστε δὲ Φαραὼ ἐβυθίσθη εἰς τὸ σκότος καὶ ἐντὸς τοῦ βυθοῦ.

3. Ἐν 286,66 διαπείρᾳ

4. 228,1 διαδράσωμεν.

345. Ἀκολουθία ἱαμβικὴ εἰς τὸν ἄγιον πατέρα ἡμῶν **Βασιλείου.**

Ποίημα **Δαμιανοῦ** μοναχοῦ. Β. φ. 306α.

*Ο ἔκδότης σημειοῦται περὶ ταύτης ἐν σ. 256 τὰ ἔξῆς: «**Παραμεμορφωμένος καὶ ἀματάληπτος δι παρὸν εἰρημὸς** ἐν τῷ κώδικι ἔχων οὕτω... Παρομοίαν διρστρέβλωσιν ὑπέστησαν καὶ αἱ λοιπαὶ φύδαι μὴ δυνάμεναι νὰ διορθωθῶσιν ἀνευ τῆς βοηθείας ἀλλού κώδικος· διὰ τοῦτο δημοσιεύμενης δὲς ἔχει τὸ κείμενον ἐν τῷ κώδικι σκοτεινὸν καὶ ἀκατανόητον κατ' ἀντίγραφὴν τοῦ **Σπυρίδωνος Λαυριάτου.** διορθοῦται ἐπομένως μόνον τὸν α'. εἰρμόν. Ἄλλὰ δυστυχῶς δύποτε καὶ ἐν τοῖς προηγουμένοις τὸ ἀντίγραφον τοῦ κώδικος δὲν εἶναι ἀκριβές· μικρὰ δύμως ἀν κατεβάλλετο προσπάθεια θὰ εἴχομεν ἐν τῇ ἔκδοσει ἀποκατεστημένον τὸ κείμενον· διότι δὲν εἶναι εὐτυχῶς καὶ τόσῳ κατεστραμμένον.

1. **Βάσιν ἄδυτον, Β. ἄβατον.**

2. **σκευωρίας,** Β. σκεωρίας ἥτοι **σκαιωρίας** δὲς ἔχει καὶ ὁ **Δαμασκηνὸς** εἰς τοὺς ἀναβαθμοὺς πλαγ. α'. σκαιωρίας πάσης περιφυλαξάτω.

4. **ἥπειγετο βάθεσι τὴν ἀδὴν μελωδῆν,** Β. ἐπείγεται βαθέσις δι ποῦς μελωδῶν' ἀντὶ τὴν ἀδὴν, ἥτις οὐδαμῶς ἀρμόζει εἰς τὴν ἔννοιαν, διότι δὲν ἔπειται ἡ Μωσαϊκή. φρονῶ διτὶ δέον νὰ διατηρήσωμεν τὴν γραφὴν δι ποῦς καὶ νὰ διορθώσωμεν τὸ ἔπόμενον:

5. **οὐν ἔκτάσει τῆς χειρὸς θεοῦ τῶν δλων,** Β. σὺν ἔκτάσῃ τῇ χειρὶ...ἢ τοιαύτῃ διόρθωσις οὐδένα νοῦν ἔχει. Δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὸ ἀρχέτυπον οὔτε σὸν ἔκτάσει σὸν ἔκτάσει, ἀλλὰ **συνεθλάσθη δι ποῦς δηλ.** ἥτοι δι λόγος περὶ τοῦ συντοιβέντος σὸν ἄρμασι καὶ ἐπποις Φαραὼ «τῇ χειρὶ» θεοῦ τῶν δλων· τὸ μελωδῶν, μεταξὺ κομμάτων, δι Ισραὴλ.

δι ποῦς, μελωδῶν, συνεθλάσθη τῇ χειρὶ Θεοῦ τῶν δλων Τὰ λοιπὰ εὐτυχῶς ὀφῆκεν δικότης ἀδιόρθωτα. τῇ βοηθείᾳ τοῦ αὐτοῦ κώδικος ἐπιχειροῦμεν ν' ἀνακαλύψωμεν καὶ αὐτῶν τὴν ὄρθὴν γραφὴν.

11 **νάθοδος** γρ. καθόδῳ.

13 **ῳς γνώσεως προφητικῆς ἐμφανιούσης.**

ἀνάγνωθι: ὧς γνώσεως (ἢ καὶ γνώσεως ἐνν. ἄπλετος) προφῆτης τῆς ἐμφανιούσης

16 **πνεῦμα...παμφλάξον,** Β. **παφλάξων.** πρβλ. παφλάξουσα φιδεῖς ὡδὴ κανόνος Χριστουγέννων.

17 **ὑλην σε παθοράμενος Ἡσαΐας.**

ἀκατανόητον, οὐ μόνον καὶ τὴν ἔννοιαν, ἀλλὰ καὶ σόλοικον· διότι δὲν ὑπάρχει δῆμα εἰς δλον τὸν εἰρμόν. φρονῶ διτὶ τὸ ὕλην σε, ἦν ὅμνησεν

ἥτοι καθοδώμενος παφλάζον Ἡσ. πνεῦμα νοερὸν καὶ ἀσύλον ὕμνησε ἀλπ.

18 ξένην ἔμφανισιν, Β ἔμφασιν, ὃς ἀπαιτεῖ καὶ τὸ ἐπόμενον ἐπαναλάμπων, ὃ γραπτέον ἐπαναλάμπον, ὃς ἀναφερόμενον εἰς τὸ πνεῦμα, οὕτω δὲ εὐδοῦται καὶ τὸ μέτρον. αἱ μετοχαὶ ἀσυνδέτως διὰ τὸ ζωηρὸν τῆς ἔκφρασεως.

21. Ταρτάρου ἡλεῖθρα πατεῖδεν δ' Ἰωνᾶς, Β 307 β καθίδεν, ὅπερ ἀσφαλῶς ἦν καθεῖλεν.

23 σωτῆρ¹ δόδος μελλοντῶν ἐλλάμψεων—τέτευχεν.

Β σηρὸς οδοὺς μελισσῶν ἐλλάμψεως τ. διορθ. οὕτω:

σωτηριώδονς μελλοντῆς ἐλλάμψεως—τέτευχεν.

24 ἐν εὐδενείᾳ πάλιν ζωῆς. ἀνάγνωσθι; <ἐν>εῦμ. παλινζωῆας². τὸ ἐν πλεονάζει καὶ ὡς πρὸς τὸ μέτρον.

25 ὡς ἀλήτιῳ φρυνητῷρᾳ τοῦ σωτῆρος γρ. ἐν ἀλήτιῳ.

28 ἵταμδὸν οὐαίνον γρ. ἵταμὴν οὐ.

32 ὁστωνιῆς πάλαι ἀναδιμούμενοι Β. ἥ λ. ὁστωνικὴ ὡς καὶ ἡ ἀναδικοῦμαι ἀνύπυρκτοι. ἀναγνωστέος ὅμεν ὁ στίχος οὕτω: (ἄγευστοι...οἱ παῖδες) ὁστῶνης καὶ πάλαι ἀντεπδικούμενοι.

33 εἶδον εἰς ἄψυχον βρέτας ἔως πότερον

τείχισματος δὲ τοῦ θείου παραπλήσιου

ἡπειρυμένοι μελωδικῶς ἀνέμελπον.

εἰς τοὺς τρεῖς τούτους στίχους ὡς ἔχοντας οὐδεμία ἔννοια ὑπάρχει. πρόκειται δὲ περὶ τοῦ κολοσσαίου ἀνδριάντος ἥ ἀγάλματος τοῦ Ναβουχοδονόσορος, ὃ ἡνάγκαζον τοὺς τρεῖς παῖδας νὰ προσκυνήσωσι, «τὸ ἄψυχον βρέτας»³.

δύναται οὖν τὸ χωρίον νὰ διορθωθῇ ὅδε:

εἶδον εἰς ἄψυχον βρέτας ἐωσφρέσον

τείχισμα· πρὸς δὲ τοῦ θείου παραπλήσιου

ἡπειρυμένοι μελωδικῶς ἀνέμελπον.

36 Ρητορεύμεν, Β οἵτενωμεν ὅθεν ἐγένετο διόρθωσις, ἐνῶ ὁ ποιητὴς ἵνα μὴ πλεονάσῃ ἥ συλλαβὴ, ἔγραψε ὁρτρεύμενον χάριν τοῦ μέτρου, ὅπως καὶ ἐν τῇ Θ' ὁδῷ τῆς Πεντηκοστῆς (στόμα) ὁρτρεῖον οὐ συνένει σε μέλπειν ἀξίως. ὅπερ γνωριμώτατον παντὶ δρθιδόξῳ χριστιανῷ.

1. δὲν παρετήρησεν δὲ σεβ ὅτι τὸ σωτῆρος ὑπάρχει ἐν τέλει.

2. παλινζωία ἥ λ. οὐ μόνον παρὰ τοῖς ἑκάτησ. ποιηταῖς, ἀλλὰ καὶ τοῖς πατρόσι· π.χ. Ἰουδ. τῷ Πηλούσιιώγ. ἐπιστ. 1, 54 σ. 17 τεθνεῖται πρὸς παλινζωίαν ἐκάλεσεν, καὶ ἐν τῷ ιγ' χορηγῷ Λέοντος τοῦ σεφοῦ: εἰκὼν παλινζωίπες ἀληθευτής (ἀλλ. πολυζωίας, ὅπερ ἀνόητον.)

3. σεβειν τὸ χρυσότερυντον ἄψυχον βρέτας 140, 33,

άλλα, θὰ φανῇ ἀπίστευτον, καὶ τοῦτο ἐξεδόθη ἐν 140, 44 ὁ γητορεῦον!!!
ὅπως καὶ ἀνωτέρῳ, ὡντα δικαιούμενος!

‘Αλλ’ αἱ αὐταὶ αὐθαίρετοι καὶ ἀνελλήνιστοι διορθώσεις παρατηροῦνται καὶ εἰς τὸν ἀμέσως ἐπόμενον εἰς τοὺς 40 μάρτυρας ἱαμβικὸν κανόνα 366

6 Ἡκται βρούσσα καρδίαις λεχνουμέναις

“Ἄννα προφήτης ἐκφυᾶ θείον γόνον

Τὸ ἥκται τοῦ ἄγω μέσον παρακ. οὐ καλῶς κεῖται ἐνταῦθα, καὶ διορθ. εἰς Ἱκται (τοῦ ἴκνέομαι), τὸ δὲ ἐκφυᾶ ἐν Β εἶναι εὐφυαν.

11 Ἐργιψεν φωτὸς γηγενοῦς σαρκὸς τύπον

φέγγος τὸ θεῖον μυστικὴν θεωρίαν.

Τὸ ἔργοιφεν κενῆς ἐννοίας ἐνταῦθα. ὁ Β ἔχει ἔρυνψεν. νομίζω ὅτι τοῦτο τὸ ἔρυνψεν ἀρμόδει ἐδῶ, καὶ δὲν ἔποεπε νὰ θιχθῇ. σημαίνει δὲ τὸ ὁρτικό καθαίρω διὰ σάπωνος ἢ στακτῆς κονίας, ἐπομένως λαμπρύνω διὰ τῆς ἀφαιρέσεως τοῦ ὁρτικοῦ καὶ τῶν ἀκαθαρσιῶν. τὸ φῶς τοῦ φωτὸς, δὲ μάνηρ, δὲ γηγενῆς Ἀδάμ. πῶς δὲ ἐγένετο ἢ κάθαρσις «μυστικῆς θεωρίας» (οὗτω διορθωτέον) διὰ τοῦ θείου φέγγους ἢτοι διὰ τοῦ θείου φωτισμοῦ· ὅθεν καὶ δὲ θεσπίσιος Κοσμᾶς ἐξίσταται λέγων: ὁρτόμενον ἥλιον τὶς οἶδε; (καν. εἰς θεοφάνεια δ’ φάδι)· ἀλλ’ ἐνταῦθα τοῦνναντίον ὁρτει δ’ ἥλιος.

14 ἄριστα πρὸν ἔλετον Ἀββανοῦμ ἥκες

θεός..

γραπτέον ἥκεις, τὸ ἥκες ἀνύπαρκτον.

16 πάθος ξιφῶδες τὸ πρὸν ἥμαυρωμένον

ἔοιτες πολυρρύτοισι διάρας φάρος.

διορθωτέον εἰς διάξας· διότι τὸ διάρας οὐ προσαρμόζεται καλῶς τῇ ἐννοίᾳ.

18 ἐν πολυκλύοισι, δὲ η πολυβρούσοισι.

36 ἔντον σὺ μήτηρ γρ. σε, ως ἔχει Β.

38 Θεοῦ φέρουσα υἱὸν ἀριστον βότρυν
γράφ. φέρουσαν.. ἀριστόν.

39 θηγήν τι λύτρον, ὠσπερὶ ὠδῆς μίχη

εἴς μέν τόκος σε· διὸ σε δοξάζομεν¹.

Νομίζομεν ὅτι δύνανται νὰ διορθωθῶσιν ὡδες:

1. Γράφει δὲ σεβ. «οὕτως ἀσυνάρτητα καὶ ἀκατάληπτα ἐν τῷ κώδικι, ως ἀντιγράφησαν ὑπὸ τοῦ Σπυρίδωνος», σ. 257.

(βότρυν) δοθέντα, λύθρον ὥστε βρώμώδη σμήχειν,
ἴσμεν τεκοῦσάν σε κτλ.

Πρόκειται περὶ τῆς θείας μεταλήψεως, ἡτις καθαίρει καὶ λαμπρύνει πρβλ. σταυροῦ τὸ ἔνικον βαστάζοντα ἐπὶ ὅμιλων καὶ βρύοντα ἀπασιν εὐφραύνοντα οἶνον ταῖς ψυχαῖς (Κονδακ. Ἀμφιλοχίου ἀρχιμανδρίτου, Μόσχα 1878, σ. 75 παραρτ.).

Δ'. Ἐπανορθωτέα καὶ συμπληρωτέα.

Εἶναι ἀνείκαστον τὸ πλήθος τῶν ἐν τῇ ἐκδόσει ἀνελληνίστων λέξεων καὶ φράσεων, ὃς καὶ τῶν κενῶν καὶ χασμάτων. Ἡμεῖς ἐπεστήσαμεν τὸν νοῦν εἰς μέρος μόνον αὐτῶν, ὃς καὶ ἐπανορθοῦμεν κατὰ τὸ ἐνόν¹.

2, 34 κ. ἀ. **Ἐσθίουσε.** βαρβ. τύπος παρὰ τὸν ἔγκριτον 231, 66 ἐσθεσαν δύναμιν πυρός. 285, 25 ἐσθεσεν δύναμιν ἀγγέλου συγκατάβασις, 291, 39 δὲ τὴν κάμινον σβέσας. καὶ τὰ σύνθετα 186, 27 κατέσθεσαν τὴν κάμινον, 35 τὴν φλόγαν κατέσθεσας.

4, 43 **προπέποτο** (γένδ. τῆς κοιμ. Θεοτ.) ἀντὶ προυπέποτο.

10, 36 **προσβολῆς ἐναντίας**, δὲ κῶδ. προσβολῶν ἐναντίων.

10, 37 **ὅπως ὑμνοῦντες σε σοῖς γενεθλίοις**

δὲ κῶδ. ὑμνοῦντες, σῶτεροι, σοῖς γ. οὗτῳ διορ. καὶ τὸ μέτρον.

τῶν τετραμέρων ξώων

[ἀν<ε>] ἐνητον ὁχημα]

σὲ εὐλογοῦμεν.

ἢ προσθήκη [...] ὑπάρχει ἐν Β 1α καὶ ἀπαρτίζει τὴν ἔννοιαν πλήρη.

21, 13 **τὴν ἐκκλησίαν**, ἐν δὲ ἐχθρὸν ἐθριάμβευσας (γρ. ἐν ἦ)

22, 4 **πανστρατὲ** καὶ πολλαχοῦ 31, 52 64, 88, 148, 153, 162 κ. ἐ. τὸ δρόθον ὑπάρχει 72, 2, 85, 5, 130, 159. πανστρατῆ, ὅπως καὶ τὸ μέτρον ἀπαιτεῖ. τὸ οὖσ. ἐν 46, 2 τὴν Φαραωνίτιδα πανστρατιάν.

25, 12 **ῷλενες ἄγονοι.**

τούτου δύο τύπους γνωρίζομεν ὥλένη καὶ ὥλενος.

31, 47 **Ισραηλῖται θευδεῖς.**

γρ. θεουδεῖς, ὃς ἐν τῇ Θ' ὁδῷ τῶν Θεοφανείων, καὶ τὸ μέτρον ἀπαιτεῖ. καίτοι ἀμφίβολον, ὃν δὲ ποιητ. οὗτος τύπος ὑπάρχῃ καὶ ἐν τῷ πεζῷ.

33, 48 **ἀνέθορας** καὶ 162, 29 **ἀνέθωρας**, γρ. ἀνέθορες.

35, 18 **χάριν πορέζου σὺν μελαδοῦσι υλέος**, γρ. σύν...κλέος.

41, 54 **ὣς ἐπὶ πόνον δρόσον** (ἢ παρθένος) ἀναμάττεται.

1. Πολλὰς τούτων ἔξηγεν καὶ δ. κ. **Παντελάκης** (ἔνθ. ἀνωτ. σ. 501) ἀς καὶ παραλείπομεν.

Οὐδόλως τὸ ζ. τοῦτο ἀρμόζει ἐνταῦθα, εἶναι τὸ *ἀνιμάω*—ἀντλῶ,
ἔκμαξῶ (διθεν διορθ. ἀνιμάται), δπερ τοσοῦτον διεστράφη ἐν τοῖς ἐν-
τύποις μηναῖοις· ὃς ἐν τῇ α' Ιαν. ἴδιόμελον ἄγ. Βασιλείου: πάντων
τῶν ἀγίων ἀνεμάξω τὰς ἀρετάς, καὶ τῇ κα' Σεπτ. τοῦ Ιω. τοῦ Θεο-
λόγου, β' καν. φδ. γ' τροπ. 3 σοφίαν ἀνιμήσω (δπερ δρθόν).

43, 2 καὶ τῶν *Αἴγυπτίων* δουλείας, γρ. τῆς δουλείας.

48 η βρέσσασα τοῖς πιστοῖς τὰ *Ιάματα*.
γρ. η βλύσσασα. πρβλ. 'Υμνῳδῶν ἀνέκδοτα ὑπὸ Κ. Οἰκονόμου ('Αθη-
ναι 1840), φδ. Σ' σ. 184 τέκταο, κόρη, βλύσσασα τῆς ἀφθαρσίας.

53, 50 καὶ εἶξε τὸ τραφὲν—ἐν ἀπείρῳ ὑλῃ ἀκάματον πῦρ.
γρ. καὶ ὑπεῖξε τραφὲν—ἀπείρῳ ὑλῇ· τὸ ἀ. διότι τὸ εἶξεν ἐν τῇ ἐλ-
ληνικῇ σημαίνει δωμάσε, ἐνῶ ἐδῶ κατέται ἐπὶ τῆς ἐνοίας τοῦ ὑπε-
χώρησε. ὃς σύνθετον μόνον εὔρηται. πρβλ. καὶ 310, 54. σύνθετον
ἐν 158, 43 προσυπεῖξεν (γρ. προσυπεῖξεν) ή φύσις.

56 *ἔξείλατο*, καὶ ἐν 282. 3 *διῆλε*, γρ. *ἔξείλετο*, διεῖλεν. καὶ ἐν
231, 71 ἀντὶ *καθεῖλαν* γρ. καθεῖλον.

64. 42; *παῖδας θεολογεῖν βοᾶν*, γρ. π. θ. βιῶντας.

68, 22 *δεσμίους ἔξεμέσατο*.

οἱ γραμματικοὶ οἶδασι τὸν τύπον ἡμεσα καὶ ἔξήμεσα καὶ πλέον οὕ.

70, 57 τὸ *κράτος...διδάξας...συνναναμέλπειν*, γρ. διδάξαν.

79, 18 *ἔξηρε*, 84, 54 *ὑπερηρεαν*, 92, 18 *ἀνεκάθηρε*, 14, 28 77, 18.
156, 25 κ. ἀ. *καθηράμενος*.

Είναι λίαν περίεργον τὸ φαινόμενον τῆς ἐνταῦθα ὑπογεγραμμένης
ὅλως ἀπάδοντσης· διότι ὁ σεβ. καὶ ἔκει ὅπου πρόπει δὲν ἔχει, ὃς πα-
ρεστήρησε καὶ ὁ κ. *Παντελάκης* (Ἐνθ. ἀνωτ. σ. 501)¹. Οἱ ἐν 'Αθήναις
ἐκδόται τῶν Μηναίων, οὐδόλως κατὰ Πλάτωνα (Φαιδ. 114c) φιλοσο-
φίᾳ καθηράμενοι, ὃς ὁ σεβ., ἔξέδοντο τὸ δρθόν (πρβλ. Ιαν. κε', β' καν.
Γοηγ. Θεολόγου, φδ. ε', ὁ δὲ *καθηράμενος—δικαιοσύνην μάθετε—*
πᾶσαν ἐκήρυξτε (γρ. πᾶσιν).

79, 21 *ἔξ ἀδαῆς* (sic) *κρόης* (παρὰ τὸ τὴν ἀδαῆ νύμφην 361, 61).

80, 30 τὸν *νυκτὸς* *ἔξ ἀγνοίας*. ἀποσκορακιστέον τὸ ἔξ.

82, 3 *ἀνφωκισθέν*. (ἀποτρόπαιον τοῦτο).

120, 1 *κράτος* ἐν *ἰσχύν σου*, γρ. κραταῖ *ἰσχύν σου* (τοὺς ἀναπο-
λεμοῦντας ἐκάλυψε κευθμών).

3 εἰς χάος ἀδου τύραννον *ἔρρηξεν*. γρ. *ἔρριψε*

1. Τὰ ἀνευ ὑπογεγραμμένως πρδγμ. τοῦ κ. *Παντελάκη* ἡδύναντο νὰ πολ-
λαπλασιασθῶσι πρβλ. κατήσχυναν, 171, 40 ἥσθυμία 9, 25 δσμα 4, 40, ὀκοδό-
μησαν 158, 18, ἄσωμεν 2, 1 λτλ.

συμπαρεσύζθη ὁ σεβ. ἐκ τῆς χυδαίας, λησμονήσας τὸ Ἐξόδ. 15, 21 ἵππον καὶ ἀναβάτην ἔρριψεν εἰς θάλασσαν.

19. *τὴν ψυχὴν μου, ἀγαθέ—σαλευομένην βοῶ*, γρ. δρῶ.

124, 31 *προσηλωθεὶς*

γρ. προσηλώθης, διότι ἡ πρότασις δὲν ἔχει οῆμα.

125, 27 *Χριστέ, ἥξει παρθένου—σαρκωθεὶς*

γρ. ἥξεις ἐκ παρθένου σ.

59 ὡσπερ ἐκείνους ἀνάλωσον—κάμε δὲ αἴγλη φώτισον.
γράφ, ἀναλώσας.

46 *χειρῶν δργανα (=δρυχας)—ταῖς παρειαῖς ηρεμάσας.*
ἴσως τυπώσας.

128, 29 ὡς Ἰωνᾶς ἀλίου (γρ. ἔξ ἀλίου) θηρός—σεσώστω (ἢ
ψυχὴ μου) πανσθενεῖ σου δεξιᾶ.

Ο μοναδ. κῶδ. B 104α σέσωστω, ὁ δὲ ἐκδότης ἡρκέσθη νὰ καταβίβασῃ τὸν τόνον μόνον, ἐπιλαθόμενος, διτι τοιοῦτος τύπος δὲν ὑπάρχει ἐν τῇ Ἑλληνικῇ γραμματικῇ. *Ο Κεραμεὺς* ἐν τῷ Ιαμβικῷ κανόνι τοῦ Φωτίου ἔξεδοτο; φυγὰς σέσωστο τῆς θαλάσσης τὴν τρίβον¹ (πρβλ. καὶ *Μέρανδρον* παρ' Ἀθηναίφ ΙΓ 559α; γήμας δι' οὐδὲ εἰς σέσωσθ' δίλας· ἀλλ' ἐνταῦθα δὲν εἶναι δριστική, ἀλλ' ἐγκλισις προστακτική σεσώσθω (ὅπως τὸ δεδόσθω). συχνῶς δὲ παρατηροῦμεν παρὰ τοῖς Βυζαντινοῖς τὴν τοιαύτην τῆς δημάδους ἐπίδρασιν στις ἀντὶ σφι ἐν τοῖς κωδικίν.

180, 12 ἡ στείρα *ἔτεκεν ἐπτὰ—τῆς ἀτελοῦς ἐν τέκνοις ἀντεθετος.*

γρ. τῆς πολλῆς (πρβλ. Α Βασ. 2, 5 διτι στείρα ἔτεκεν ἐπτὰ καὶ ἡ πολλὴ ἐν τέκνοις ἡσυχένησε) πρβλ. 209, 9.

131, 1 εἰς τὸν μάρτυρα *Σαββάτιον.*

Ο B 112α ἔχει: «έτερα ἀκολουθία τοῦ ἄγιου καὶ μεγάλου Σαββάτου *Ιωάννου μοναχοῦ* τὸ ἄγιον Σαββάτον μετεμορφώθη εἰς Σαββάτιον ἄγιον. καὶ οὕτω ἀνεδημοσιεύθη καὶ ἐν τῇ Νέᾳ Σιών τόμ. ΚΗ' σ. 59δ ἐνθα ἐπαναλαμβάνεται τὸ Εἰρμολόγιον!»

942, 6 *ταύτης γὰρ ἐπιτημήσας*. γρ. ταύτη.

147, 44 *στις ἔκτος ἀλλον—Θεὸν οὐκ οἴδαμεν*, γρ. ἐκτὸς σοῦ.

157, 44 *ιερᾶς χρηστότητος—οἱ Ἡσαΐας λαμπόμενος*
διορθ. πιμπλάμενος.

177, 27 *φορτίον μοι πταισμάτων—οἱ ἔχθρος ἀπαρίσας—τὴν*
ἰσχὺν συνέκαλυψεν.

1. Sanctis Photii archiep. Cypoleos Epistolae, Petropoli 1896, σ. 55, 9
πρβλ. καὶ 259,, 4 Εἰρμ.

τὸ ἀπαρτίσας=καταστήσας ἀρτιον διορθ. εἰς ἀπαρτήσας=χρεμάσας τοῦ ἀπαρτά.

190, 4 ἐν βυθῷ ταρτάρῳ, γρ. ταρτάρον.

192, 14 καὶ ὡς καθάπερ νιφετὸς ἐπὶ χόρτον
γρ. ὡς ἐν 114, 7 καὶ ὥστε νιφετὸς ἐπὶ χόρτον.

193, 33 τῆσαι, γρ. κτῆσαι ὡς ἐν 330, 30.

53 σὲ τῇ ἀφράστῳ λόγῳ—τὸν κτίστιν συλλαβοῦσαν.
γρ. τὴν ἀφράστῳ λόγῳ.

208, 39 πρὸς σὲ τὸ φῶς ἀνάγαγε.

τὸ σὲ λείπει ἐν τῷ κώδικι καὶ εἶναι ἀτοπώτατον.

231, 39 ἔλεον αὐτοῖς ἐγνατελλπατε

γρ. ἐγκαταλίπει. δ' Ἰωνᾶς 2, 9 γράφει: μάταια καὶ ψευδῆ ἐγκατέλιπον, θεν ἡ Σ' ὁδὴ ἀντλεῖ τὰς λέξεις καὶ φράσεις.

234, 10 γῇ οἰλονήθητι γρ. κλονίσθητι.

241, 9 σαλευομένην...στερεωθήτω ἡ καρδία μου, γρ. σαλευομένη

248, 70 δι' ἄκρων πάσης ἀγαθότητος, γρ. δι' ἄκρων.

250, 1 σὲ τὸν ἐν θαλάσσῃ δόντα δόδον—καὶ ὕδασι τρίβον
γρ. καὶ ἐν τοῖς ὕδασι τρίβον.

252, 8 σταυριαίῳ δπλῳ

γρ. σταυρικῷ δπλῳ.

252 18 βρετάδος γρ. ἀμαρτάδος.

263, 48 ὅν τάξεις...οὐ τολμᾷ, γρ. τάξις.

258, 1 Ἀναστασίου Κυέστορος, γρ. Κυαίστορος (quaestor).

269, 1 διαβιβάσας Μωύση, γρ. δ. Μωύσην.

275, 6 καὶ δι βραχίων μου κατισχύσει—καὶ φανεῖ τὸ ἔργον μου,
γρ. φανεῖται.

286, 1 δι συντρίβων πολέμους=ἐν ὑψηλῷ βραχίονι.

ἐν τούτοις οἱ κώδ. ἔχουσι τῇ κραταιῇ δυνάμει Χριστός. δι σεβ. προστίμησε τὰ ἔντυπα.

288, 18 τοῦ κήτους βοῶν πρὸς σὲ (δ' Ἰωνᾶς)

γρ. ἐκ τοῦ κήτους τὸ πλῆρες ἐν 205, 6 ἐκ κοιλίας τοῦ κήτους πρβλ.
208, 38 ἐκ τοῦ κήτους.

290, 37 ἐκ τοῦ κήτους βοῶ σοι.

293, 23 ὡς δ' Ἰωνᾶς ἐκ τοῦ κήτους κ. ἀ.

290, 95 δι πόδα Θαιμάνη ἥξας

γρ. ἥξων. πρβλ. 303, 21 ἥξεις Θεὸς ἀπὸ Θαιμάν. 326, 16 ἐκ Θαιμάν σε ἥξοντα. ἄλλως εὐνόητον τὸ πρᾶγμα. διτι εἰς προφητείαν οὐ κεῖται ἀδριστος ('Αββακοὺμ Γ' 3, δ Θεὸς ἀπὸ Θαιμάν ἥξει).

306, 46 (παιδες) ἐν τῇ ναμίνῳ βληθέντες—σὺν τοῖς σαραβά-
ροις—καὶ οὐκέτι μεσοι: γρ. περικυρνήμεσι.

3.0, 13 στείχαν ἔτενες τὴν πόλιν συναγωγῆν, διορθ. ἔδειξας.

311, 39 οὕτω γὰρ ἐβόων, προσθ. παῖδες.

313, 47 διὸ προεστάξομεν... χαῖρε σοι καράξομεν,
γρ. προερτάζοντες.

341, 39 ἀνανεῦσαι βουλόμενος συγκαλύπτει με, γρ. βουλόμενον.

345, 1 Χῦμα θαλάσσης—χερσοθείσης ἥπειρου... ἥγαγε τὸν Ἰσ-
ραήλ, γρ. εἰς ἥπειρον.

364, 10 στηριζόμενος... παθελῶ τὰς βάσεις—καὶ στήριξον,
γρ. διὸ στήριξον.

368, 68 προσήρμουν τὰ μέλη, γρ. προσήρμοιον.

Σεβόμεθα τὰς ἔξης γραφὰς καὶ ἐκφορὰς ὡς ἐγκλιματισθείσας δυ-
στυχῶς ἐν τοῖς ἰεροῖς βιβλίοις.

122, 26 τὴν ἀθεώτατον πλάνην. οὔτω καὶ δ' Βαρθολομαῖος ἔχει:
δυσωδέστατον φθορὰν ια' Οκτ. ὄδ. η' τροπ. 3, β' καν. γλυκύτατον δρό-
σον ιη' Ἰουλ. κοντ. ἀθεώτατον γνώμην δ' Αὐγ. ὄδ. γ' τροπ. 3 κττ.
(βλ. πρβλ. Προλ. Σεπτ. ἔνθα καὶ τῶν ἀρχαίων τοιαῦτα) 224, 20 ἔβαλας
83, 28 361, 37 πατέρψυγα... οὔτω καὶ ἐν τῇ Θ' ὄδ. 2 τροπ. τῆς παρα-
κλήσεως Θεοδώρου τοῦ Λασκάρεως ἐν Λαυρ. Γ 66φ 233α (ιγ' αἰών).

356, 30 ἀνακάλεσαι,

(πρβλ. καὶ Νεκρωσ. εὐλογητάρια 1 ἀνακάλεσαι με σωτῆρο) ἀντὶ
ἀνακάλεσον πρβλ. ἀναβύσσον Δαβὶδ, τὶς ἡ παροῦσα ἕορτή. (Κάθισμα
Χριστουγέννων. βλ. καὶ ἄλλους τοιούτους καθιερωμένους τύπους παρὰ
Pitra, Analecta sacra spicilegio solesmensi, Parisiis 1877, σ.
697: Byzantinae quaedam et alexandrinae formae).

Γ' Γενικαὶ παρατηρήσεις.

'Ως πρὸς τοὺς ποιητὰς τῶν εἰδοῦλων κατακρίνεται δικαίως ὅπο
τοῦ κ. *Παντελάη* δὲ σεβ. διότι ἐνδῶ ἀπὸ 20ετίας συντόνως εἰς τὴν
ὑμνολογίαν καταγίνεται δὲν ἐφρόντισε νὰ ἔξακριβώσῃ αὐτούς. μάλιστα
ὑπάρχει πλῆθος εἰδημῶν ἀποδιδομένων ἐν τῷ Εἴρημολογίῳ ποῦ μὲν εἰς
τοῦτον ποῦ δὲ εἰς ἄλλον ποιητήν¹.

'Ως πρὸς τὰς ἐπιγραφὰς αὐτῶν διαφέρουσιν ἐν πολλοῖς οἱ δύο
κώδικες, διπερ εἰς 2—3 μέρη μόνον ἐδήλωσεν δ σεβ. π. κ. 50. Ἰαμβι-
κὸς εἰς τὴν Χριστοῦ γέννησιν. δ μὲν Παρισ. ἔχει ποίημα *Ιωάννου*

1. Βλ. *Παντ.*, ἔνθ' ἀνωτ., σ. 499.

τοῦ Ἀρηλᾶ (ὅς γράφει δὲ σεβ.), δὲ Λαυρ. Ἰαμβοὶ **Ιωάννου** μοναχοῦ¹. 58. εἰς τὴν ἀγίαν Θέηλαν ποίημα **Γεωμανοῦ**. Λαυρ. ποίημα **Κυπριανοῦ** μοναχοῦ. 335. ἀκολουθία **Σικελιώτου**² δὲ Λαυρ. **Στεφάνου Σαββαΐτου** δὲ Παρισ. 360. ποίημα **Γεωργίου Ἀνατολικοῦ** Λαυρ. 302α δὲ σεβ. σημειοῦται «ἔτερα Γεωργίου ἀνατολική» ἐν τῷ κώδικι οὐδεμία ἐπιγραφὴ ὑπάρχει. ποῦ λοιπὸν εὖρε τὸν ποιητήν, ἐφ' ὃσον δὲ Παρισ. δὲν ἔχει τὴν ἀκολουθίαν; 61. εἰς τὸν ἄγιον **Σέργιον καὶ Βάκχον**. δὲ Λαυρ. εἰς τὸν ἄγιον διμολογητάς. 176. δὲ σεβ. ὑπέγραψε ποίημα **Κυπριανοῦ** μοναχοῦ. δὲ κῶδ. οὐδὲν ἔχει. 198. **Γεωργίου Ἀγιοπολίτου**, δὲ Λαυρ. 168α **Γεωργίου Ἀνατολικοῦ**. 42. δὲ σεβ. γράφει «αἱ μὲν πέντε φῦδαὶ καὶ ἀλφάβητον, αἱ δὲ τρεῖς ἀντιστρόφως. τοῦτο δὲν εἶναι ἀληθές. (πρόβλ. καὶ 199 δλως ἀκατανόητον). 348 'Αναστάσιμος Σιναϊτική, οὕτως ἔξεδοτο δὲ σεβ. ἀλλ' δὲ κώδικις ἔχει: 'Ἐτέρα ἀκολουθία³ ἀναστάσιμος Σιναϊτική τε τράπεζομος.» Ἡ ἐπιγραφὴ αὗτῇ εἶναι ἀξιοσημείωτος, διότι γνωρίζει ἡμῖν διὰ δὲν ἥσαν ἀνέκαθεν πᾶσαι αἱ ἀκολουθίαι ἢ οἱ κανόνες πληρεις, ἀλλ' ὑπῆρχον καὶ τριώδια καὶ τετραώδια. συμπληρωθέντα ἔπειτα. ἐνταῦθα ὑπῆρχον καὶ ἀρχὰς ἢ δ', ζ', ξ', καὶ θ' φῦδη, εἴτα συνεπληρώθη διὰ τῶν λοιπῶν φῦδῶν δηλ. ἢ α' ἐλήφθη ἐκ τοῦ 237 πλ. β'⁴ ἢ γ' ἐκ τοῦ 352 καὶ ἢ ε' ἐκ τοῦ 328. **Οὕτω λοιπὸν ἔξηγεῖται πῶς αὐτοὶ οἱ αὐτοὶ εἰρμοὶ διασταυροῦνται ἐν πολλοῖς κανόσιν.** δ. κ. **Παντελάκης** ἀναφέρει ἀρκετοὺς ἀριθμούς, οὓς κάγιὸν συμπληρῶ διὰ τῶν ἔξης: 56-62ζ', 84-89θ', 98-99ξ', 103-104ζ', 106-120η', 96-163ζ', 189-194ε', 196-202ζ', 328-244α', 234-260β', 237-248α', 328-348ε', 301-312ζ', 361-362-ζ', 391-394 π.λ.π. Παρὰ ταῦτα ὑπάρχουσι κανόνες ἐλλιπεῖς πατά τινας φῦδάς: 72η', 75θ', 89θ', 91α'-γ', 109ε'. καὶ ἄλλοι ἔχουσι 2-3 εἰρμοὺς 179δ', ξ' 180β'. ζ' 181α', γ', ε'. 247α', ζ', οἱ δὲ 92, 93, 94 ἀνὰ μίαν καὶ μόνην φῦδην ἔχουσιν. καὶ ἔπειτα γράφει δὲ σεβ. διὰ ἔξεδοτο ἐκ τῶν δύο κώδικων «ἄπαντα τὸν εἰρμολογικὸν πλοῦτον» καὶ δὲν ἔχοινεν ἀναγκαῖον νὰ ἐρευνήσῃ καὶ ἄλλους κώδικας! **Ἴνα μὴ μειώσῃ δὲ τὴν τοιαύτην ἐντύπωσιν δὲν ὑπεδήλωσεν ἀνθριβῶς τὸν δικτυούμενον εἰρμούν** διὸ φέρονται δῶς ἀνέκδοτοι οἱ 12, 18, 74, 97, 104 κ. ἢ. ἐκ τοῦ αὐτοῦ κώδικος εἶχον ἐκδοθῆ ὑπὸ τοῦ συναδέλφου κ. **Σπυρίδωνος** ἱατροῦ δὲ 42 ἐν Η' τομ.

1. Τοῦτο σημαίνει διὰ εἶναι δὲν καὶ τό αὐτὸν περδσωπον, καίτοι ἄλλοι χωρίζουσιν βλ. Πρόλ. Πεντηκοσταρίου **Βαρθολομαίου σ. ε'-η'**.

2. Σικελή· μόνον ἐνταῦθα οὕτω δὲ κῶδ. πανταχοῦ **Σικελοῦ**.

3. Οὕτως ἐπιγράφονται οἱ εἰρμοὶ ἐν τῷ Λαυρ. ὅπερ οὐδαμοῦ σημειοῦται δὲ σεβ. καὶ οὕτως ἔξηγεῖται τὸ Σιναϊτική, Βυζαντία κ.τ.τ.

4. **Ἡτοι συναμείγγυνται καὶ οἱ ίχοι.**

Γοηγ. Παλαιμᾶ (1925) σ. 61·3 καὶ δ' 258 ἵαμβικὸς σ. 63·4 ὑπὸ τοῦ **Κεραμέως** δὲ δ' 259¹, δστις εἶχεν ὑπὲ δψιν καὶ ἔτερον ἐν Ρωσσίᾳ κάθικα. Τοῦτο ἔδει ἐν τῷ οἰκεῖῳ μέρει νὰ σημειωθῇ. **Πολλῶν εἰρημῶν** ἔλλειπον στίχοι (πρβλ. 132 φδ. α'), οἵτινες ἥδύναντο νὰ συμπληρωθῶσι παρ' ἄλλων ἐν τῷ αὐτῷ κώδικι ἀπαντωμένων (πρβλ. 212, 26-295, 22, 291-333ζ).² **Υπάρχουσιν εἰρημοὶ ἔντεταμένοι ως οἶκοι** (πρβλ. 28', 8η'-θ', 16δ', 17ζ', 18θ', ίσως ἀπετελοῦντο ἐκ δύο εἰρημῶν, ὡς δ' 261θ'). διότι ὑπάρχουσιν πολλαπλοὶ εἰρημοὶ ἐν ἑκάστῃ φδῇ: 320 δύο 273, 322 καὶ 343 τρεῖς, 338 τέσσαρες κτλ. Ἐν πολλοῖς ἐγένετο μετάθεσις τῶν φδῶν· π.χ. ἐν 120 ἢ ε' ἐγένετο δ' καὶ 148 ἢ α' β' κτλ. Τὸ εἰρημολόγιον ἔξεδόθη εἰς στίχους, δπως πάντα τὰ ὑμνολογικὰ τῆς ἐ κλησίας κατὰ τοὺς τελευταίους κρόνους ὑπὸ ἐπιστημόνων ἐκδιδόμενα. ἀλλὰ δυστυχῶς, ὡς καὶ ἀνωτέρω εἰδόμεν, ἐν τούτοις δὲν ἐτηρήθη ἀκριβῶς ἡ φυλμικὴ διαίρεσις τοῦ κώδικος δηλούμενη ἐν αὐτῷ διὰ ἀνω στιγμῆς, καὶ σημειούμεθα ἐνταῦθα, ὅτι ἔχουσιν αὐθαίρετον τὴν διαιρεσιν οἱ εἰρημοὶ 128, 4 135, 39. 198, 21-2, 299³, 144, 40 1 146, 65, 148, 25, 158, 1, 47 κτλ. π.χ. 208.

Κῶδ. B 117α

Εἰρημολόγιον, σ. 148

Πανούργου ἔχθροῦ μαὶ αἴτῳ

Πανούργου ἔχθροῦ με

ζοφόδους, Χριστέ, ἐν τοῖς σπλάγχνοις, αἴτῳ ζοφώδους, Χριστέ,

ὡς σηραῖς παιπεδειμένος ἀμαρτίαις μου, ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὡς σειραῖς

σοῦ πανσθενῆ

πεπεδήμενος ἀμαρτίαις μου

βραχίωνα ἐκτείνας

σοῦ πανσθενῆ βραχίόνα ἐκτείνας

ἔξ ὑψους μοι χεῖρα πάρεχε,

ἔξ ὑψους μοι χεῖρα πάρεχε

καὶ ὡς ἐκ κήτους

καὶ ὡς ἐκ κήτους τὸν σὸν προφήτην

τὸν σὸν προφήτην

πρὸς σὲ⁴ τὸ φῶς ἀνάγαγε

πρὸς τὸ φῶς ἀνάγαγε

Καὶ οὐ μόνον τὴν τοῦ κώδικος διαιρεσιν δὲν ἐτήρησεν δὲν ἐκδότης, ἀλλὰ καὶ στῆξιν δὲν παρουσιάζει κανονικὴν (ἀνωτέρω δὲ καὶ ἐν ἔρχῃ καὶ 115 116, 26 οὐδεμίαν). 'Αλλ' ἔνθα **καταφανεστάτη η περὶ τὸ μέτρα πλημμέλεια** καὶ η τελεία τοῦ ἐκδότου ἀδιαφορία εἰναι οἱ ἵαμβικοὶ κανόνες⁴. Ἀμετροὶ καὶ ὑπέρφρετοι στίχοι ἀπειροπληθεῖς ἀναμεμειγμέ-

1. Ἐνθ. ἀνωτ. Οὗτος κακᾶς ἔξεδόθη τὸ α' ὑπὸ **Ἀλεξ.** **Λαυριάτου** ἐν Ἐκκλ. Ἀληθ. 1895 σ. 220, καὶ τὸ γ' ὑπὸ τοῦ κ. Σπυρίδωνος ἐν ἀγνοίᾳ τῶν προηγουμένων ἐκδόσεων Γοηγ. Παλαιμᾶ Η' τομ., σ. 6 ἐ.

2. Βλ. παρὰ τῷ κ. **Παντελάκη** (σ' 500) τὸν αὐτὸν εἰρημὸν εἰς δύο ἀπαντῶντα διαφέρους κανόνας κατὰ διάφορον διαίρεσιν!

3. ἀφαιρεσον τὸ σὲ.

4. Οὗτοι κατὰ τὸν κ. **Παντελάκη** εἰσὶ 15 (σ. 500) κατ' ἀκρίβειαν διμος 13

νοι μετά πεζῶν φύρδην μίγδην (35θ' 1788' δ στίχ. ἐκ κόρης εἰς μερόπων, ἐλλειπής) διὰ μεταμέσεων λέξεων (10, 48) καὶ ἀκρωτηριασμῶν. τὰ ἄχρι τοῦδε καλῶς ἐκδιδόμενα διεστράφησαν (πρβλ. 140, 44 ὁ γητορεῦνον οὐ συνένει σε μέλπειν ἀξίως) 258, 5 σκιαρτῶντας ἔμελπον ως κραταιῷ δεσπότῃ (ὑπέρμετρος). οὕτως καὶ ποὺν ἔξεδοτο δ κ. Ἰατρὸς (Γρ. Παλ. Η' σ. 63), ἀλλ' δ κῶδ. Β 216α ἔχει τὸ δρυθόν: σκιαρτῶν (ὑποκ. εἶναι ἐν ἀρχῇ Μωϋσῆς) ἔμελπεν. 258, 6 ἐξ ἀκάρπου καρπὸν ὄφην νηδύος (ἀμετρος), Γ ἐκ τῆς ἀκάρπου.

Παραδειγμα ἐκδόσεως Ἰαμβικοῦ εἰδομοῦ ὑπὸ τοῦ σεβ.

115. Εἰς τὴν Ὑπαπαντήν "Ιαμβοί Ἀναστ. Κυέστορος" (γρ. Κυαίστορος). Αφ. 85β, Βφ. 102α Ὡδὴ β'.

⁷Ωτα καρδίας ἀνοιξον παγγενὲς βρότειον
καὶ ἄκουε θεοῦ μεγαλουργίαν
πᾶς τε τοῦ πρεσβύτου Συμεὼν δ τῆς Παρθένου
νίδις ἀγκάλαις ἐνθρονίζεται ώς βρέφος
τεσσαρακονθήμερον καὶ τῶν δεσμῶν
τοῦδε τοῦ σαρκίου ἀπολύει αὐτὸν
καὶ δῶμεν μεγαλωσύνην αὐτῷ

Πᾶν ἄλλο ἢ Ἰαμβοί εἶναι οἱ στίχοι οὗτοι, ἐνῶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι ὡδαὶ ἔχουσι κανονικῶς, φαίνεται διτι εἶναι παρέμβλημα. δ δὲ ἐκδότης οὐδὲν περὶ τούτου σημειοῦται. στῖχος καὶ ἐνταῦθα ώς βλέπει τις οὐδεμίᾳ!

Καὶ ως πρὸς τὴν σύνταξιν τὸ πελμενον χωλαίνει ἐν πολλοῖς, δ οὐδαμοῦ δ σεβ. ὑπεδήλωσεν, ἐκ τῶν ἀφθρῶν δονομ. **ἀπολύτων ὑπεδηλοῦμεν** τὰς ἐξῆς: 13, 33 καύσαντες..ἔργυσατο, 26, 35 ἐπαγορεύσας ..εἴλοντο, 63, 62 παρεισάγων...προσωμίλησαν, 72, 17 ὑπόδυντες..παρεσκεύασεν, 124, 8 θεασάμενος...δεξάμενα 125 κευθμῶν τηθείες.. λαὸς βαίνει, 154, 68 καθοπλισθὲν ἀνθωπλίσαντο παῖδες, 155, 59 νομιάτων ἀρνασάμενοι ἔξικνειτο, 232, 52 ἐκκαύσας..διέμειναν, 310, 61 τεκοῦσα..μεγαλύνομεν, 356, 37 βλέπων (α' προσ.)...ἀνάγαγε. Βεβαίως ἡ δονομαστικὴ ἀπόλυτος (ώς ἔγραψε ἔνθ. ἀνωτ. καὶ δ Βαρθολομαῖος) εἶχε πλέον διαδοθῆ, καὶ δὲν εἶναι δυνατόν, εἰ μὴ νὰ κωδικοποιηθῇ ώς στίγμα γραμματικὸν ἀρξάμενον ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων, ἀλλὰ πολλαὶ τούτων δύνανται νὰ λειψωσιν. **Καὶ περὶ τὴν ἔγκλισιν μεγάλη ἀβελτηρία ὑπάρχει** πρβλ 9, 39 ἔργωδες ἐστί. 14, 36 δ' εὔσεβειαν ποτέ. 44 ἐβῆσαν ποτέ. 55, 33 προαπεικόνισας ποτέ. 28, 27 ώς πυτέ. 162, 3 διώδευσε ποτέ. 27 ἀλλ' ώς ποτέ. 33 ἐνέπρησε ποτέ. 314, 40 ἐν Βαβυλῶνι ποτέ κττ.

ἡ·οι 9, 10, 50, 76, 77, 115, 140, 174, 223, 258, 259, 313, 316, πρόσθετες καὶ τὸν 252, 365, οἵτινες εἶναι κατεστραμμένοι ὁυθμακῶς δηλ., ἐν δλφ 15.

'Αλλ' ὅπερ ἐπὶ μᾶλλον ἀσχημίζει ἔκδοσιν προορίζομένην νὰ καταλάβῃ ἐπίσημον θέσιν ἐν τῇ φιλολογίᾳ τῇ ἐκκλησιαστικῇ, εἰσὶν αἱ ἀσύγγνωστοι ἀνορθόγραφίαι καὶ παμπληθεῖς βαρβαρισμοί. καὶ ἀναγράφομεν δλίγους ἐκ τῶν πολλῶν¹: 10, 11 ὑψηλέδων. 12 πρόσχες καὶ 41, 27, 15, 33 ἡ σελήνη ἔστη ἐν τῇ τάξει αὐτῆς. 20, 5 ταμείων (διορ. ταμείων ὡς καὶ τὸ μέτρον ἀπαιτεῖ) 33, 61 μαγγανία, 43, 4 Ἐρυθρᾶν. 50, 18 θεοφανία. 66, 46 ψυχόλεθρον καὶ 316, 32 πανόλεθρον. 154, 74 πολυθρύλλητας. 158, 43 προσυπῆξεν. 176, 65 ἄρον καὶ 366, 13 ἄραν. 191, 39 κήρυξ καὶ 335, 49. 199, 23 κεκράξομαι καὶ οὐκ εἰσακούσει. 206, 29 τρίκλονος. 209, 16 ἐφριαξάμην. 218, 45 δανικόν, 222, 1 θρηνήτω καὶ 338, 73 αὐχήτω. 244, 10 συναρμώσας (καὶ ὅμως ἡ ἔκδοσις τοῦ κ. Σαλιβέρου, ἦν διαπομπεύει ὁ σεβ. ἔχει ἐν κε', Ἰαν. β' καν. τροπ. 2 λαὸν πιστὸν ἥρωμασας). 351, 26 φλοιδούμενος (γρ. φλυδούμενος), 292, 36 παρηνόχλησε. 334, 50 κ. ἀ. μίξεως. 341, 27 ἀνάλωσα (καὶ ὅμως ὁ Β 283β ἔχει τὸ δρθὸν ἀνήλωσα), 355, 20 φοίκει. 360, 38 πρὸ τοῦ ἀποδώσεις καὶ 63, 59 ποὶν μὲ κατεβιβρώσει κτλ.

'Ομοίως καὶ παφροδάματα οὐ δλίγα ἔχει, ἀτινα ἔδει νὰ δηλωθῶσιν ἐν τέλει, ὡς σύνηθες. 25, 3 αἰσμα. 116, 29 ἀγαλλιάσαν (γρ. ἀγαλλιάσιν). 125 ἀνὴ Αφ. 95 γρ. Βφ. 95. 157, 25 ὑπρυψιῦτε. 253, 5 τερπικῶς (γρ. τερπικῶς). 263 εἰς δύο συνεχεῖς κανόνας καὶ 274, 20 Βυζαντισία (ἄ. Βυζαντιαία βλ. ἀνωτ.) 325, 1 ἀκολουθία Σιναΐτικος κτλ.

Τοιοῦτον τὸ ἔργον ἐν γενικαῖς γραμμαῖς τοῦ σεβ., ὅπερ μετὰ τόσῳ μεγάλων ὀξιώσεων εἶδε τὸ φῶς παρουσιασθὲν ὡς τρόπαιον τῶν πολυετῶν καὶ πολυμέρχων κόπων αὐτοῦ. 'Ομολογῶ, ὅτι οὐδένα λόγον είχον νὰ ἐλέγχω τὸν σεβ., ἀλλ' ὅταν εἶδον πρὸ μηνὸς (κατὰ τύχην περιελθόντος εἰς χεῖράς μου τοῦ περιοδικοῦ 'Ρωμανὸς ὁ μελφόδος, ὅπερ λίαν φιλοτίμως ὁ σεβ. ἐδημοσίευεν ἐν Παρισίοις), τὰ διαμειφθέντα μετὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐπίσημα γράμματα, ἔσπευσα νὰ κάμω τὸν παρόντα ἔλεγχον, οὐχ' ἵνα ψέξω τὸν ἀνδρα, ὃν τοσαῦται φιλολογικαὶ περιστέφουσι δάφναι, ἀλλὰ πρὸς οἰκοδομὴν καὶ ἵν' ἀποτρέψω τὰς τυχὸν ληφθησομένας ἀνεπανορθώτους ὑπὸ τῆς μητρὸς ἡμῶν 'Ἐκκλησίας ἀποφάσεις διὰ τὴν μελετωμένην ἔκδοσιν τῶν ἐκκλησιαστικῶν λειτουργικῶν βιβλίων.

ΓΕΡΩΝ ΕΥΛΟΓΙΟΣ ΚΟΥΡΙΛΑΣ ΛΑΥΡΙΩΤΗΣ

"Ἐγραφόν ἐν τῇ Μεγίστῃ τοῦ "Αθωνος Λαύρας
κατὰ μῆνα Δεκέμβριον 1934.